

*Ob dnevu borca in dnevu
vstaje*

OPOMIN VSEM, KI SE NOČEJO ODREČI SILI

Tito na Sutjeski:

»... Epopeja Sutjeske — tako kot mnogi primeri, ki so jih s svojim osvobodilnim bojem pokazali drugi narodi — dokazuje, da je moralna moč presegla vse druge in da je bil duh borcev močnejši od vsakega orožja. To bi moralo biti v opomin vsem, ki se v svoji politiki še nočejo odreči sile, in tistim, ki so prepričani, da je s silo mogoče reševati probleme in drugim narodom vsiljevati svojo voljo... Na Sutjeski so se borili borci iz vrst vseh naših narodov. Ta boj je hkrati pomenil tudi ustvarjanje enotne Jugoslavije, Jugoslavije bratstva in enotnosti, ki jo zdaj imamo. Sedanje in bodoče generacije naj se tega zavedajo, varovati morajo to enotnost, ki je jamstvo, da se bo socialistična Jugoslavija nadalje razvijala tako, kakor ljudstvo želi in kakor bo najboljše za naše ljudi sedanje in bodočih generacij...«

TITO — VEČEN IZVIR NOVEGA, BOLJŠEGA

Se enkrat bi vas radi spomnili na Titove besede z XI. kongresa ZKJ, ki pomenijo potrditev doseženega in obenem začitujejo pot komunistom in vsem delovnim

za uspešno reševanje številnih bistvenih vprašanj družbenega razvoja.

Ne smemo dopustiti uravnolovke, prav tako pa ne smemo dopustiti neupravičenih razlik, za katerimi ni ustreznega delovnega prispevka in ki se spreminjajo v privilegije na račun drugih.

Do neupravičenega podvajanja zmogljivosti in do drugih nesmotrnih investicij prihaja ponavadi takrat, ko se odloča mimo delavcev, torej tistih, ki bodo v bistvu neposredno in najbolj čutili posledice tega.

To, da delavci obvladujejo celotni dohodek, pomeni, da mora biti tudi izločanje dela dohodka za kritje skupnih in splošnih družbenih potreb pod njihovo kontrolo.

Z delegatskimi skupščinami in čedalje širšo prakso, da se posamezna vprašanja, ki so do sedaj bila urejena z zakoni, čedalje bolj rešujejo s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori delovnih ljudi oziroma njihovih samoupravnih skupnosti, se urešničuje tisto, kar imenujemo odmiranje države.

Prizadevajmo si, da bi tisto, kar je najbolj dragoceno v znanosti, umetnosti, na vseh področjih ustvarjanja, postalo last delovnega človeka.

ljudem za naprej. Tako objavljamo nekaj značilnih misli iz njegovega referata na kongresu:

Stalna rast produktivnosti dela je edina resnična podlaga za celoten gospodarski vzpon, za krepitev materialnega in socialnega položaja vsakega posameznika in

Telegram delegatom na XI. kongresu ZKJ v Beogradu

Delavci Gradisa z vso pozornostjo spremljajo vaše delo na XI. kongresu ZKJ. Skupaj z vami smo med zadnjima dvema kongresoma ustvarili veliko novega in boljšega v naših delovnih in medsebojnih odnosih.

Tudi v Gradisu smo v tem času dvignili produktivnost, izboljšali ekonomičnost poslovanja in zgradili vrsto objektov, med katerimi so najpomembnejši tisti, ki nam pomagajo iz energetskih težav — Šoštanj IV, Srednja Drava II, jedrska elektrarna v Krškem itd.

Pokongresno razmišljanje

Ni naključje, da smo se v tem času pogovarjali o delu komunistov z Zorec Alojzom, sekretarjem konference OOKZ Gradis GE Maribor, kajti letos je prav on kot delegat sodeloval neposredno na 8. kongresu ZKS.

Preveč je bilo dogodkov, ki so se zvrstili v dveh kongresa, preveč, da bi mi lahko vse opisal. Čeprav je bila širša javnost o poteku kongresa izredno dobro obveščena, je vsakemu delegatu ostalo v spominu ogromno drobnih dogodkov, tudi Lojzetu. Vzdušje, ki je vladalo na kongresu je bilo pravo delovno. Težko bi v tako kratkem času pregledati dosedanje delo, če delegati ne bi prišli na kongres dobro pripravljene. Alojz Zorec je za to porabil dosti časa. Tako je delo delegatov teklo hitreje. Čeprav referat, ki ga je imel pripravljenega, ni bil zaradi pomanjkanja časa prečitana, pa bo služil kot vodilo pri reševanju problemov v gradbeništvu.

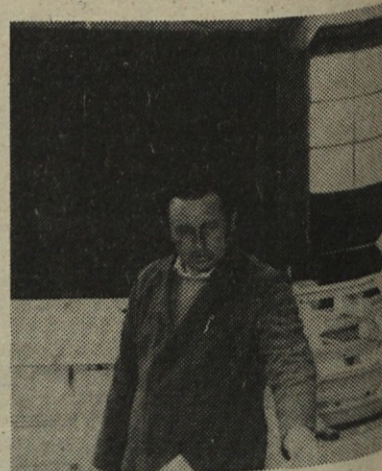
Takole je povedal tov. Zorec: »Med drugim smose dogovorili tudi, da mora ZK še naprej podpirati ustvarjalnost med kulturnim in družbenim delom ter dati velik povdarek na kakovostnih elementih gospodarjenja; idejnih nejasnosti ne sme biti.

Svobodna menjava dela preko samoupravne interesne skupnosti pomeni uspostavljanje novih družbenih odnosov med ljudmi na različnih delovnih področjih.

Čeprav je gradbeništvo podvrženo oscilaciji gibanja v gospodar-

stvu, je bilo ugotovljeno na kongresu, da se rezultati v nekaterih organizacijah združenega dela slabši kot prejšnja leta. Prav tu bodo morali člani ZK narediti še dosti več.

Niso še povsem iskoriščene možnosti, ki nam jih daje združeno delo

Alojz Zorec

zato so si komunisti podravske regije, upoštevajoč vse okoliščine možnosti, ki nam jih daje združeno delo sestavili naloge za prihodnje leto.

»Dosti dela nas še čaka, « je končal tov. Zorec, »vendar upam, da bomo trdno povezani kos vsem nalogam, ki nas še čakajo.«

F. ŠTAMAJER

Za nami je množica delovnih uspehov in veliko dosežkov na vseh področjih ekonomskega in družbenega življenja. S svojim delom smo gradili tudi nove socialistične odnose in pogoje, da bo iz današnjih korenin zrasel nov svet, brez izkoriščanja in vreden človeka ter njegovega dela. Tako kot smo delali v naših delovnih organizacijah, družbenopolitičnih organizacijah in skupnostih, smo gradili nove odnose tudi na mednarodnem področju.

Zvesti sebi in Titu smo pomagali, da danes svet verjame tudi v obstoj tretjega, neuvrčenega sveta ne le v bloke, ceni njegova prizadevanja za mir in osvoboditev človeka vseh izkoriščanj.

Skupaj z ostalimi neuvrčenimi deželami poskušamo udeležiti dejanj dokazati, da se z vojnami razmere in problemi v svetu ne rešujejo ampak le z zdravim in enakopravnim sožitjem med vsemi narodi sveta.

Zato vam dragi delegati XI. kongresa ZKJ želimo, da bi tudi na tem kongresu pod Titovim vodstvom začrtali nadaljnje še boljše poti v socialistični sistem družbe in skupaj s Titom nam teh poti ne bo težko prehoditi.

delavci Gradisa

Po enem letu stagnacije v maju prvič pomembno izboljšanje uspeha

Od preteklega obračunskega meseca (april) se je gospodarski položaj zelo izboljšal v obr. mesecu maju.

Celotni prihodek je bil v obdobju I-IV 78-77 večji za 19 %, medtem ko je v obdobju I-V 78-77 večji za 21 %, pri čemer se je delež uresničitve letnega plana povečal od 27 % na 37 %.

Dohodek, ki je bil mesec poprej večji za 11 %, se je v tem mesecu povečal za 23 % v primerjavi z enako dobo lani — kar predstavlja bistveno izboljšavo poslovanja.

Dohodek na pogojno uro se je povečal za 9 % in za točno 40 din (GN 78 — 45 din) kar predstavlja skoraj 90 % planirane vrednosti.

Prvič po dolgem času beležimo nižji porast obveznosti iz dohodka (ind. 113) kot znaša porast dohodka (ind. 123), vsled česar je porastel čisti dohodek za 28 %. Porast OD za 22 % je tedaj (že zdaj, to je v času od 1. 1. do 31. 5.) skoraj v mejah resolucije, kar je ugodno.

Kljub sorazmerno visokim OD v

nekaterih TOZD (glede na višino dohodka) se je v Gradisu močnejše povečal ostanek dohodka — tudi v primerjavi z enakim obdobjem lani. Doseženi ostanek dohodka predstavlja 30 % izpolnitve plana.

Efektivne ure so se povečale za 11 %, upoštevajoč povišanje cen za (najmanj) 11 %, se mora nominalni obseg del povečati za 23 %. Vrednost lastne proizvodnje se je dejansko povečala za 28 %. Vrednost lastne proizvodnje na efektivno uro znaša 212 din, kar predstavlja porast od lani (183) din za 16 % — nominalno. Realno je tedaj produktivnost višja za 4 %!

Ekonomičnost se od aprila ni zboljšala. Delež stroškov v celotnem prihodu znaša 68 %. Vendar pa je porast stroškov presegal porast prihodka v aprilu za štiri indeksne točke, v maju pa sta oba porasta že enaka.

Najvišji porast dohodka (I-V 78-77) ima TOZD z indeksom 255, najnižji porast oziroma pad pa TOZD z indeksom 74.

Rentabilnost izražena z dohodkom v primerjavi z vloženimi sredstvi znaša skoraj natanko 0,5 to je na dinar poprečno vloženih (predvsem obratnih) sredstev smo ustvarili 50 par dohodka. Najvišja rentabilnost znaša 33 par. Najvišja rentabilnost pa beleži TOZD z 95 par, če ne upoštevamo obeh birojev s poprečjem 1,80 din (struktura dejavnosti).

Kar zadeva Gradis v prostoru (v slovenskem in jugoslovanskem gradbeništvu) ugotavljamo bistveno višji porast gradbenih del v slovenskem gradbeništvu (indeks 160!), pa tudi v jugoslovanskem gradbeništvu za čas I-IV 78-77 (ind. 138).

To pomeni, da sorazmerno visok porast Gradisa (indeks vrednosti proizvodnje — 126) precej zaostaja za rastjo v gradbeništvu nasploh.

Pri zadovoljivem poslovnem uspehu Gradisa kot celote, pa sta dve TOZD dosegle slab poslovni rezultat. Ker ni izgledov da bi bil že v polletju rezultat teh dveh TOZD bistveno boljši in bo tedaj prikazan

tudi v periodičnem obračunu — se moramo dogovoriti na podlagi znanih vzrokov za program odprave letih.

Poprečni OD so znašali 5.109 din ali 13 % več kot v enakem času lani. To pomeni pri povečanju življenjskih stroškov za 14 % realno nazadovanje OD za 1 %. OD na uro so se nominalno povečali za 15 % in znašajo 27,32 din. in so realno višji za 1 %.

Po predpisih o najnižjih OD — znašati morajo za normalni učinek in uspeh v rednem delovnem času najmanj 15,47 din na uro imamo takih delavcev še 65 — vse v GE.

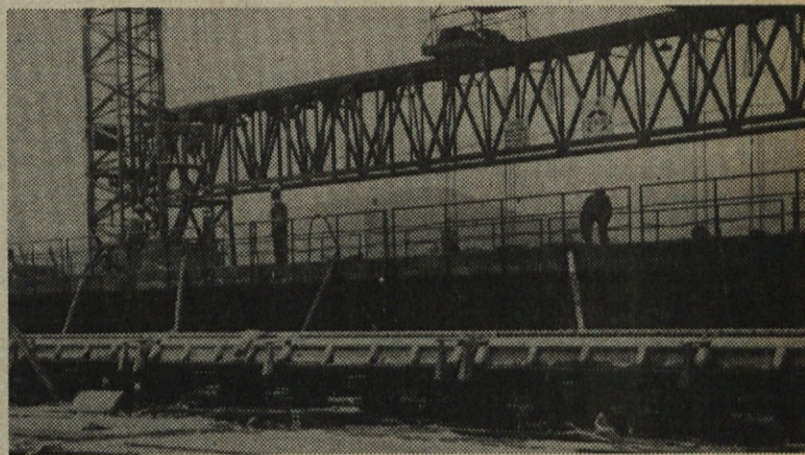
Zelo ugodno je, da imamo v Gradisu samo še 3 delavce z OD na uro pod 14 din. Lani ob koncu leta jih je bilo še 133, medtem, ko je bilo delavcev z višjimi OD na uro kot 50 din 73.

Odstotek presežka (nad osnovnimi OD) znaša 17,3 % od tega iz dela (učinek in OD po uspehu) 11,0 %, iz dela samo v letu 197° za 10,4 %.

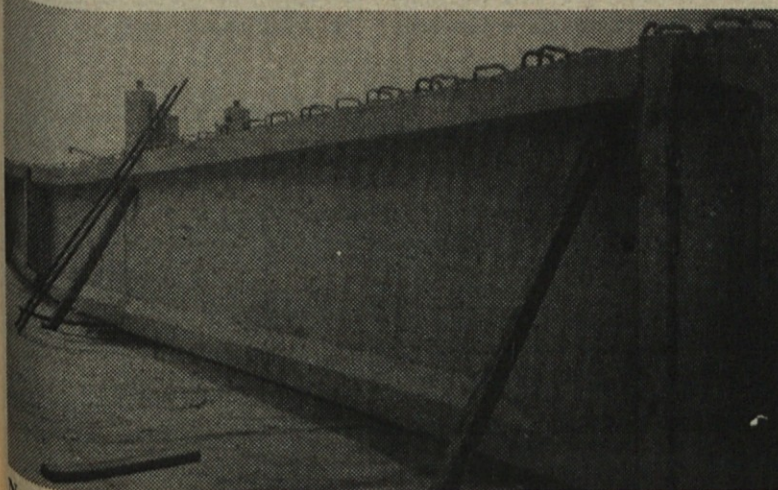
MALE RAZGLEDNICE S POBREŽJA

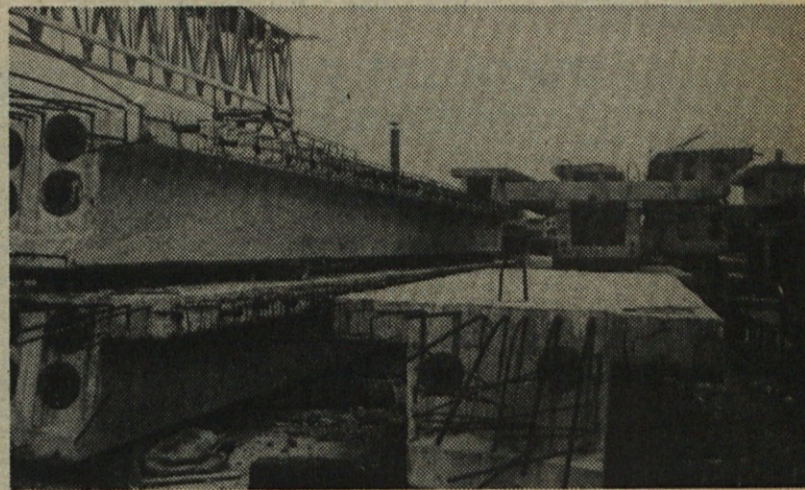
Dušan Škorjanc, vodja obrata Nizkih gradenj na Pobrežju

Brez velike mehanizacije tudi na Pobrežju ne gre

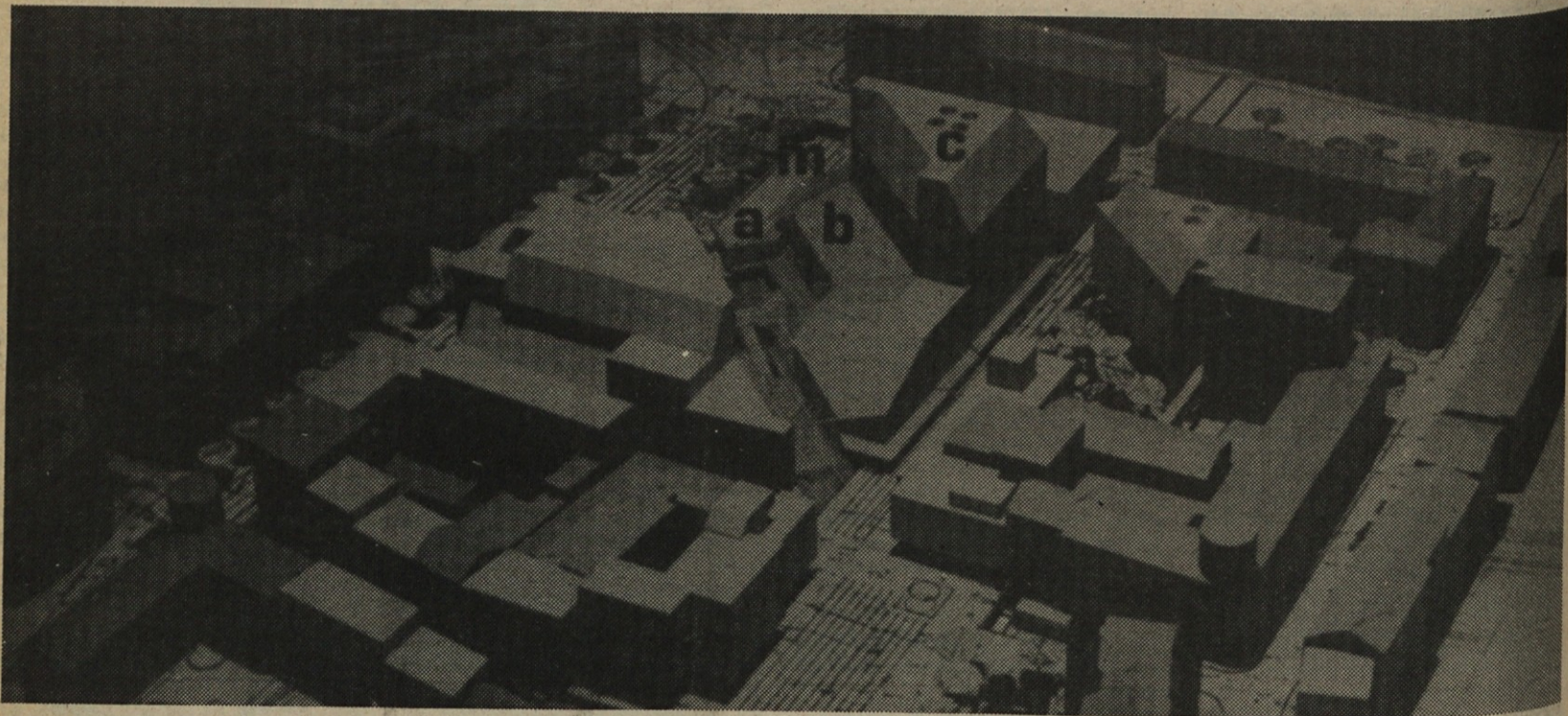

Nosilci novih mostov rastejo prav na Pobrežju

Nekaj elementov gre v posebne raziskave, ki kasneje dajo napatke za še boljše izdelke

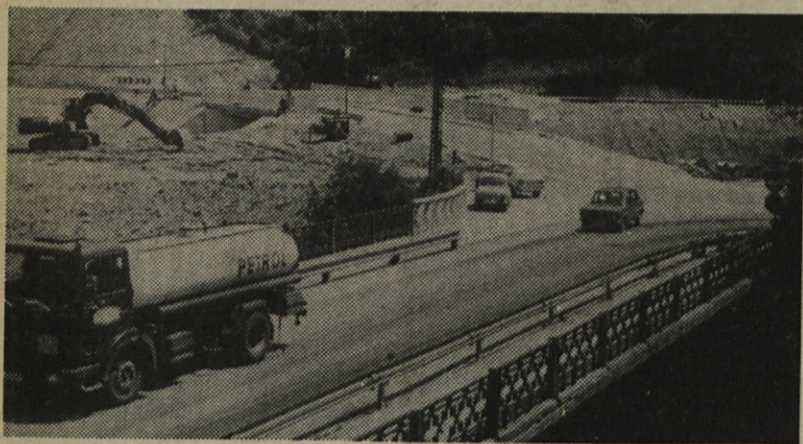
V LJUBLJANI VELIKO NOVEGA

Maketa ploščadi Borisa Kraigherja

Po novem karlovškem mostu teče promet v obe smeri

Nadvoz nad železnico pri karlovškem mostu je tudi že končan

V zadnjem času je Gradis precej angažiran v našem glavnem mestu — v Ljubljani. Kot se najbrž še spominjate, smo včasih dejali, da se po gradnjah v ljubljanskem bazenu prav nič ne pozna, da smo največja »firma« blizu in daleč. Danes je slika malo drugačna, saj so precej gradbišč zasedli prav Gradisovci iz Ljubljane in Maribora. Pa si malo bližje oglejmo, kaj dela naša TOZD GE Ljubljana v tem času.

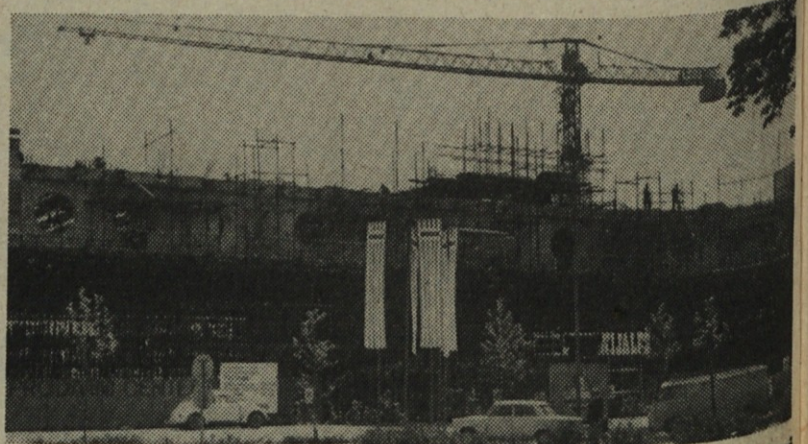
Pravkar so podpisali eno najpomembnejših pogodb o prevzetem delu v zadnjem času: na vidiku je namreč drugi del gradnje kompleksa Slovenije les ob Titovi cesti. Predračunska vrednost gradbenih del je več kot 160 milijonov, celoten objekt pa bo stal približno 500 milijonov in še malo čez. Rok izgradnje severnega dela objekta je december

1979, južnega dela pa december 1980.

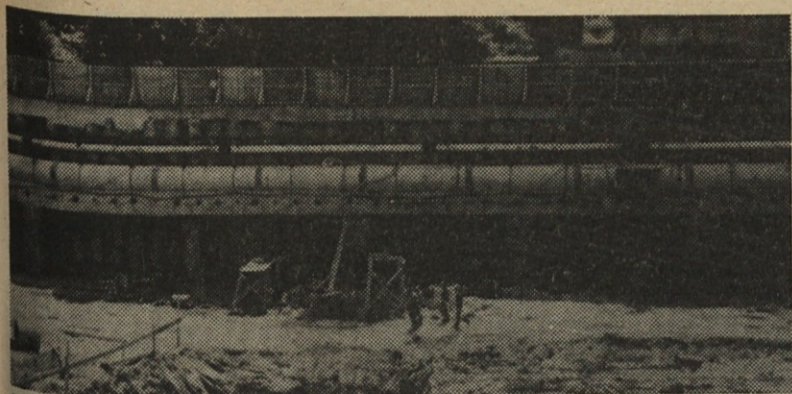
Dela na objektu kulturnega centra Ivan Cankar so tudi že v polnem razmaku. Na tem gradbišču delajo skupaj s GP Tehnika iz Ljubljane. Skupno je vrednost del približno 600 milijonov din.

Na gradbišču izvajajo trenutno zavarovalna dela, in sicer izkop in zavarovanje gradbene jame. Zidanje pilotnih in zagatnih sten je izredno zahtevno, saj morajo delati v strnjem naselju, kjer ima večina objektov kletne etaže (s trgovinami, garažami itd.).

Pred kratkim so končali z deli na priključnih cestah Karlovškega mostu. Poleg tega mostu so tam naredili tudi nadvoz nad Železnico pri Hradetski ulici. Tu so bila dela končana pred rokom.

V kletni etaži Slovenijalesa je že odprta trgovina, medtem ko so dela na njenih »strehi« še v polnem teku

Skoraj na samem »teritoriju« gradbišča teče sosednja ulica, zato je bilo potrebno veliko opreznosti pri samem delu

Pod novo Prešernovo cesto in bližnjo železnico bodo kmalu pričeli z gradnjo podhoda. Pri teh delih bosta sodelovala tudi gradbeno podjetje Slovenija ceste in železniško gradb. podjetje. Z ozirom na to, da ima prav ljubljanska TOZD že precej izkušenj pri gradnji podhodov, najbrž tudi pri tem ne bo imela težav. Očitno so tudi oni takega mnjenja, saj so že dali ponudbo za gradnjo podvoza pod Prešernovo cesto in železnico, čeprav bodo ravno pri tem dela precej zahtevna, saj bodo imeli veliko opravka s podtalnico.

S skupščino občine Vič-Rudnik so v dogovoru za gradnjo enega mostu čez Ljubljnico, v Ljubljani pa so se lotili še del na velikem kompleksu zazidave ploščadi Borisa Kraigherja v centru mesta. Zaenkrat so tu prevzeli zemeljska in zavarovalna dela. Trenutno so tu še rušitvena dela in arheološke raziskave, zavarovanje gradbene jame in sam izkop pa je predviden, da bo opravljen do oktobra letos. Sam izkop bo imel približno 70.000 KUBIČNIM METROV OBSEŽNOSTI.

V Ljubljani delajo še na dveh

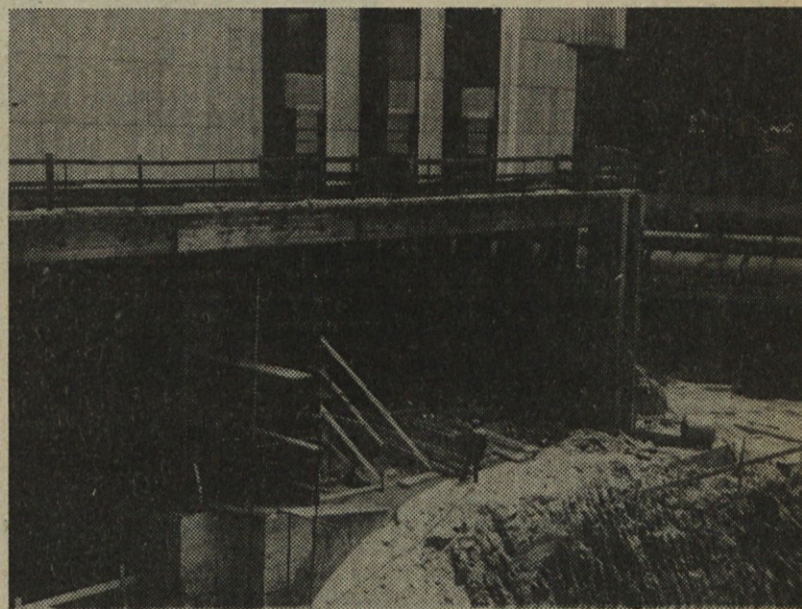
gradbiščih: na Gospodarskem razstavišču gradijo prizidek k hali B, v bližini pa dokončujejo I. fazo izgradnje poslovne stavbe za Slovenijales. Drugo gradbišče je nekoliko dalje vendar prav tako ob Titovi cesti: Izgradnja II. faze mednarodnega centra. Ta fazabo letos končana in povedali so nam, da gre na tem gradbišču vse po planu. Poleg raste tudi poslovni center Brinje, ki bo imel skupaj približno 12.000 kv. m površine.

Izven Ljubljane delajo še v Krškem in v Kopru. V Krškem imajo še okoli 100 ljudi, saj so prevzeli dela na skladišču in poslovni stavbi. Sama dela na primarnih objektih v Krškem pa so v taki fazi, da bodo morali zadržati tudi pri delu le-teh približno 60 ljudi. V Kopru delajo proizvodno halo za Iplas, ki mora biti letos končana.

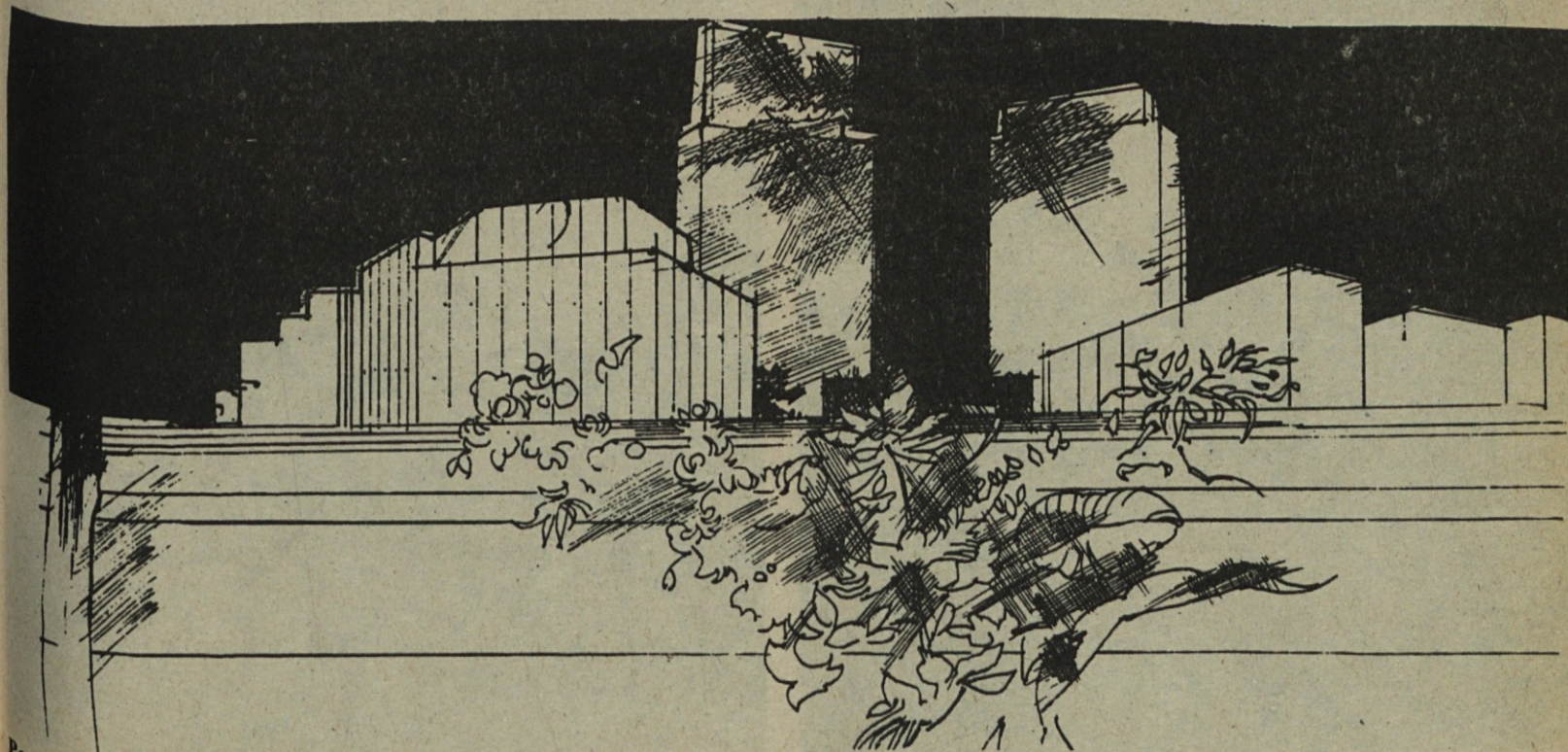
Dela imajo torej dovolj in zaradi preobilice del, ki so na vidiku, so že v dogovoru z drugimi našimi TOZD za sodelovanje. Ob vsem tem pa jim dela precej preglavic premajhna kapaciteta naših samskih domov v Ljubljani, v katere bi lahko zadovoljivo nastanili potrebno delovno silo.

Izkop za kulturni center je precej zahtevno delo

Temelji in spodnje etaže Ljubljanske banke so zopet pogledali iz zemlje

Perspektivna slika nove celote kompleksa Trga revolucije po dopolnitvi z dvoranami kulturnega centra Ivan Cankar

SLADKORNA TOVARNA RASTE

V zadnjih letih smo v Sloveniji imeli precej večjih investicij, od katerih so najpomembnejše tiste, ki bodo poskušale reševati energetska krizo. Poleg energije so potrebne

tudi surovine in prav mi gradbinci smo lani dobili — oziroma skupaj z drugimi ustvarili dodatne kapacitete v tovarni cementa in cementnih izdelkov Anhovo. Seveda pa vlaganje

v energetska in surovinsko bazo še ne pomeni, da lahko naše gospodarstvo na osnovi le-tega raste tako, kot je potrebno. Tudi druge veje — industrija prehrane, strojna industrija

in druge morajo v korak z že prejemljenimi deli gospodarstva. In sem sodi tudi »naša« tovarna sladkorja v Ormožu.

Zakaj prav v Ormožu?

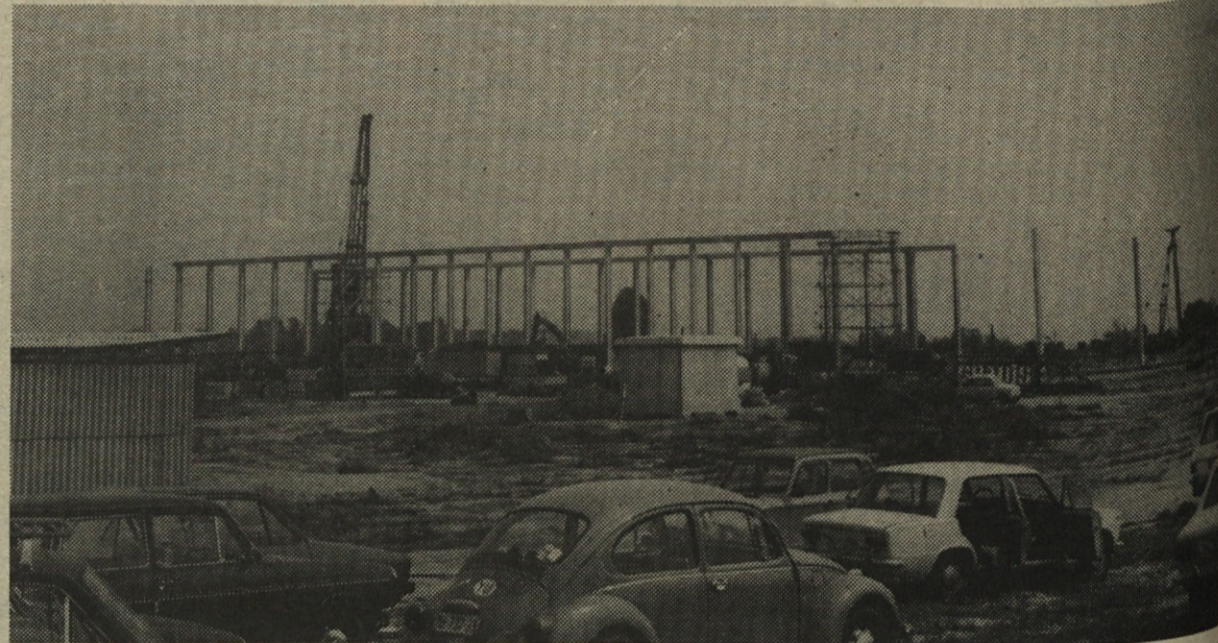
Iz slabih izkušenj marsikod drugod nam je znano, da smo delali različne tovarne na mestih, kjer osnovna dejavnost v novem objektu ni imela surovinske povezave z okolico. Za tovarno plastičnih izdelkov je najbrž vseeno ali je blizu kakega rudnika ali pa poleg krompirišča. Za sladkorno tovarno pa je prav gotovo pomembno, da je blizu polj s sladkorno peso. Obdelovalne zemlje, kjer bo dobro uspevala sladkorna pesa, je v okolici Ormoža dovolj in tudi ljudi za delo v tovarni bo lahko najti tam okoli, saj se prav v Ormožu ne morejo pohvaliti s posebno razvito industrijo. Vsi pogoji za odločitev o gradnji so torej obstajali in naši delavci so že na gradbišču.

Kakšna bo tovama?

Splošna dela na gradbišču gredo h koncu. Sem sodi ureditev obeh dovoznih poti. Sedaj pripravljajo teren za postavitev ograje na nasipu, urejujejo prometne poti na gradbišču in odvod hudourniške vode itd. Precej problemov jim je delala eliminacija vode iz gradbene jame. Dosti objektov je namreč fundirano v talno vodo, ponekod pa tudi sami deli objekta segajo v talno vodo. Ta voda je namreč 1,5 m pod nulto koto terena. Tako je pač treba za vse objekte odstraniti vodo z gradbišča.

Tako bo celotni del objektov zaprt z nekakšnimi zavesami pred talno vodo.

Iz gradbišča bodo zrasli naslednji objekti:

Skelet prvega novega večjega objekta v Ormožu

— Objekt 42 — skladišče poljskih produktov, skladišče rezanca je pripravljeno za montažo strešne konstrukcije (delo izvaja združeno podjetje Strojogradnje). V polnem teku je tudi delo na pilotiranju in začeli so z gradnjo objektov za sprejem in skladiščenje pese. Gradijo tudi že objekte za čiščenje vode. Sem sodi tudi čistilna naprava tovarniškega platoja in naselja.

To so torej dela na gradnji splošnih objektov, ki jih je potrebno najprej zgraditi. Pri vseh teh gradnjah jih nekoliko ovira to, da se pravzaprav projektira objekte istočasno s samo gradnjo.

Eden prvih objektov, ki bodo končani v najkrajšem času je objekt družbene prehrane — sicer le za začasno uporabo, vseeno pa bodo življenjski pogoji za naše delavce tako precej boljši kot do sedaj. Obrat družbene prehrane bo imel kapaciteto za 1000 obrokov na dan, ob dograditvi tovarne pa bodo tačasni obrat podrli in ga nadomestili z novim, lepšim in modernejšim obratom, ki bo stal ob glavnem vhodu v tovarno. Sedaj so hrano vozili iz ormoškega Slovina. Za kvaliteto hrane do sedaj še ni bilo pritožb, saj je bila hrana res dobra, neprijetno je samo dovažanje in razdelitev hrane.

Kako je z nastanitvijo delavcev?

Na gradbišču bo zaposlenih približno 400 naših delavcev. Že sedaj delajo tu gradisovci iz TOZD GE Maribor, TOZD GE Nizke gradnje, Kovinskih obratov iz Maribora, TOZD GE Celje, Projektivnega biroja, Strojno prometnega obrata, Lesnoindustrijskega obrata iz Škofje Loke, TOZD GE Koper in iz skupnih služb.

TOZD GE Maribor ima trenutno največ svojih delavcev iz ormoškega okoliša, vsi ostali delavci pa stanujejo začasno v barakarskem naselju

Najprej so morali z gradbišča spraviti podtalno vodo

Tu bo stala nova (začasna) kuhinja in jedilnica tovarne

Večni spremljevalec našega delavca so barake za prenočevanje

Del novega naselja vrstnih hiš Dolga resa

blizu gradbišča. Za naslednje mesece pa planirajo, da se bodo delavci že lahko preselili v naselje vrstnih hiš Dolga resa.

Prav tu, v Dolgi resi je samostojno gradbišče, iz katerega bo kmalu zrasla lepa vas vrstnih hiš. Najbrž ne bi bilo posebno zanimivo, če ne bi bilo to naselje MONTAŽNIH vrstnih hiš, ki smo jih projektirali in izdelali v Gradisu. Hišice lahko stojijo le na betonskem podstavku, lahko pa jih podzidamo s kletno etažo. To naselje bo najprej v prvi fazi namenjeno za stanovanje delavcev pri izgradnji tovarne sladkorja in torej le začasno pripravljeno. Po končani izgradnji tovarne bodo iz delavskega naselja spremenili vrstne hiše v tisto, za kar so pravzaprav projektirane — v 58 stanovanj od 60 do 130 kv. m površine za delavce v sami tovarni. Z nekaj predelnimi stenami, urejenimi sanitarnimi vozli in olupšano fasado bodo naselje spremenili v malo vas z imenom, šolo in še čem. Z gradnjo so pričeli 9. februarja letos, v tem času,

ko o gradnji pišemo, pa v njih že najbrž stanujejo naši delavci. V naselju so naredili tudi čistilno napravo za 3000 enot. Moramo omeniti, da je sedaj zgrajena le prva faza tega naselja, kasneje pa bo tu približno 280 stanovanj.

Mimo tovarne in mimo novega naselja

Ne da bi karali naše pridne Ormožanske Gradisovce, saj končno nimajo dosti pri tem, moramo zopet ugotoviti, da teorija o pripravljenosti gradbišča pred gradnjo in naselja pred začetkom gradbenih ali šele pripravljanih del ni uresničljiva. Ali pa smo mi preveč brezbržni, da bi jo uresničili? Nismo še tako daleč, da bi vsa dela na gradbiščih opravili stroji, nekaj strokovnjakov za njihovo upravljanje pa bi za tistih nekaj dni lahko stanovalo v hotelih. Še vedno tako zahtevna in velika gradbišča

zahtevajo tisoč rok nekaj stotin ljudi, ki jim je potrebno nuditi urejeno prenočišče in hranjenje. Pri nas pa po stari navadi pomeni urejeno prenočišče prve mesece gradnje življenja v barakarskem naselju, ki postane iz začasnega bivališča stalen objekt. Tudi v Ormožu že sedaj računajo, da ne bodo mogli vsi delavci bivati v novem naselju Dolga resa, ampak jih bo moralo nekaj ostati tudi v sedanjih barakah. V Ormožu obljublajo, da jih bodo sicer modernizirali — barake namreč — vendar zakaj vedno šele takrat, ko mine že leto od prvih stanovalcev v delavskem naselju?! Prav sedaj, ko smo sprejeli sporazum o minimalnih standardih bivanja delavcev v gradbeništvu, ga že vnaprej kršimo. Ali to pomeni, da smo v sporazumu ozakonili prevelike apetite in luksuz ali pa nekaj drugega — da ne spoštujemo sami sebe, t. j. sindikat, ki je ta

sporazum pripravil. Prav pri nas v Gradisu smo specialisti za večne borbe za standard delavca — za premikanje rokov ureditve tega standarda namreč (premikanje v bodoča leta).

Naj nam Ormožanski Gradisovci oprostite, da smo ravno o poročanju z njihovega gradbišča brcnili v ta kočljivi problem večnega barakarstva naših delavcev. Saj smo pravzaprav ravno v Ormožu naleteli na dokaj dobro urejene stanovanjske barake. Radi bi samo opozorili, da ni vedno vse odvisno samo od »objektivnih« faktorjev, od nepridobitve ustreznih lokacij in od denarja. Najbrž bi že davno imeli tako v Mariboru kot v Ljubljani in še kje ustrezne samske domove, če bi »subjektivni« faktorji spoštovali sprejete sklepe in določila tako sindikata kot samoupravnih organov.

In take so vrstne hiše našega LIO iz Škofje Loke od blizu

Razstava »Osem kongresov« v Mariboru

30. maja so na tiskovni konferenci novinarjem predstavili pomen in obliko razstave pod imenom »Osem kongresov ZKS« — marksistična misel.

Konferenco so vodili tov. Franc Šali — član predsedstva ZKS, tov. Jože Florjančič — sekretar OK ZK, direktor založbe Obzorja tov. Drago Simončič ter Marko Celebič kote

eden od avtorjev razstave. Skupina zgodovinarjev je opravila veliko delo, ko je pripravila tako obširno gradivo. Do sedaj se je čutila velika potreba po družboslovni literaturi, prav na tej razstavi pa je moč videti skoraj vsa pomembna dela in prevode na enem mestu. Razstava je bila odprta od 30. 5. 1978 — 15. 6. 1978.

F. Š.

Med delegati izvršnega odbora skupščine izobraževalne skupnosti je tudi nekaj Gradisovih delavcev

IZOBRAŽEVANJE JE POGOJ ZA BOLJŠE GOSPODARJENJE

Ta čas mineva leto in pol, odkar so si delovni ljudje v gradbeništvu in gradbenem šolstvu v skladu z novo ustavo ustanovili Izobraževalno skupnost za gradbeništvo Slovenije z namenom:

— da bi hitreje in načrtneje vsklajevali izobraževanje svojih kadrov,

— da bi učinkoviteje reševali problematiko učno-vzgojnih storitev, načenjajoč pri tem enakopravno menjavo dela med uporabniki in izvajalci,

— da bi delavcem v TOZD zagotovili večji vpliv pri kreiranju učnih programov, profilov in pri oblikovanju ter pri izvajanju učno-vzgojnih storitev in

— da bi zagotovili pravičnejša, radikalnejša in družbeno močnejša merila pri zbiranju in trošenju finančnih sredstev za:

—boljšanje materialnih, prostorskih in kadrovskih pogojev ob izvajanju učno-vzgojnih storitev v gradbeništvu ter širši samoupravni socialistični družbi.

PREDSTAVITEV SKUPNOSTI

Trenutno združuje v IS GS svoje interese nad 350 TOZD s cca 71.000 člani in tvorijo 29 konferenc delegacij in 29 izvajalcev učno-vzgojnih programov. Od teh je 10 šol in 19 domov za učence v uku. Domovi tvorijo 30. konferenco delegacij. Zbor samostojnih obrtnikov pri GZ Slovenije tvori 31. konferenco delegacij. Trenutno še ni podpisnik noben obrtnik, izven IS GS pa je še 170 TOZD s cca 22.000 delovnimi člani, ki sodijo po svoji dejavnosti v to skupnost.

Pripomniti velja, da je pri GZS registriranih 1780 obrtnikov zasebnikov (podatek z dne 16. 5. 1978), ki pa še z našo skupnostjo nimajo nobenih kontaktov.

IS GS upravlja 60-članska skupščina, sestavljena iz zbora uporabnikov — le-teh je 38 in zbora izvajalcev — teh je 22 delegatov. IO (IS GS) je 15-članski. Stalno deluje 5-članski odbor za samoupravni nadzor, dalje 5-članska skupščinska delegacija in 5 komisij, ki štejejo do 10 članov.

Za administrativno-tehnična opravila in realizacijo vseh sklepov in nalog skrbi strokovna služba (tajnik, administratorica in honorarna računovodkinja, ki pa spričo vedno večjega obsega dela in pomembnih priprav za usmerjeno izobraževanje, dela ne bodo zmogli). Obvezno se pripravi predlog o konkretni in učinkovitejši rešitvi tega problema.

VSEBINA DELA (V EMBRIONALNEM I. MAND. OBDOBJU)

V nekaj več kot enoletnem mandatnem obdobju je IS GS s svojimi

Nekaj finančnih kazalcev:

1. Gradbeništvo in industrija gradbenega materiala sta v letu 1977 zbrala po prispevni stopnji 10,6% **230.000.000 din.**

2. Za lastne učno-vzgojne programe je bilo planirano 81.593.000 din in sicer:

a) za visokošolstvo	32.763.000
b) za srednje šolstvo	41.186.000
c) za domove	6.553.000
č) za samouprav. strok. službe	1.091.000
Skupaj	81.593.000

3. Realizacija:

a) visokošolstvo	33.899.000
b) srednje šolstvo	43.655.000
c) domovi	7.425.000
č) samouprav. strok. službe	1.000.000
Skupaj	85.979.000

4. VIRI DOHODKOV:

a) iz enotno dogovorjene prispevne stopnje — 36 % od globala
b) iz dodatne stopnje 0,25 promila od brutto OD TOZD.

5. V letu 1978 je planirano zbrati po prispevni stopnji 10,6 % (ozir. 9,25 %) v gradb. in industriji grad. materiala **20 % več kot lani.**

Tudi za lastne učno-vzgojne programe je planirano 20 % več. Izra-

izvršilnimi organi razpravljala in odločala:

- o svojih poslovnih aktih
- o raznih samoupravnih sporazumih in pravilnikih
- o financah, potrebnih za gradbeno šolstvo
- o prostorskih kapacitetah in potrebnih investicijah
- o profilih, o učnih načrtih, o kadrih,
- o domovih učencev v gradbeništvu
- o štipendijski politiki
- o razpisu učencev in študentov

Novi funkcionarji izobraževalne skupnosti — od leve proti desni: Franc Valant, Alojz Jožef, Franc Turčnik, Marija Mesarič, Ivan Kosmut

čun je v teku, ki pa bo posredovan v razpravo uporabnikom in izvajalcem.

- o tezah predloga za zakon o usmerjenem izobraževanju,
- o raznih organizacijskih vprašanjih itd.

Dela je bilo v tako kratkem času mnogo, pa tudi mnogo opravljenega.

KOLIKO RADIMO PREKOVREMENO?

Sredstva isplaćena prošle godine na ime prekovremenog rada približno su jednaka ličnom dohotku oko sto hiljada novih radnika, a sigurno bi bilo i manje bolesnih jer prekovremenog rada ima najviše upravo tamo gde je i najveći procenat odsutnih s posla zbog bolesti i gde su uslovi rada najteži.

Ovu apsurdnu situaciju upotpunjava činjenica da se najviše prekovremeno radi na poslovima sa beneficiranim radnim stažom — u brodogradnji ili rudnicima, na primer. I tako, dok se, s jedne strane, radni vek skraćuje iz sasvim opravdanih razloga, na drugoj se radni dan i radna nedelja produžavaju da bi se

zaradio koji dinar više ili da bi se popnio nedostatak radnika. Tipičan primer za to su rudnici gde se niski lični dohoci veoma niski i gde je zbog toga velika fluktuacija radne snage. To je naročito izpoljava u jesenjima i zimskim mesecima, kada potražnja uglja počinje da raste, a rudnici nemaju dovoljno rudara čijim radom bi povećali produktivnost i proizvodnju. Tada počinje da raste broj prekovremenih sati, a i onako oštećeno zdravlje rudara strada još više. Isti je slučaj u mnogim drugim proizvodnim pogonima gde zbog loše organizacije rada dolazi do različitih zastoja u proizvodnji koja se potom pokušava da na-

doknadi prekovremenim radom.

Statistika kaže, da prekovremeno radi svaki deseti zaposlen u društvenom sektoru, što će reći najmanje pola miliona ljudi. U prošloj godini ostvareno je oko četvrti miliona radnih sati prekovremenog rada za koji je isplaćeno oko 4,6 milijarde dinara.

Dopunski rad takodje predstavlja boljku ali nešto drugčije dijagnoze. Ovim radom bavi se, naime, svega pet odsto radnika ali su oni zaradili preko 12 milijardi dinara, jer je obično reč o visokim stručnjacima.

Ovakva slika nije, međutim, stvarna jer se dobar deo prekovremenog i dopunskog rada ne evidentira. Otuda se pretpostavlja da je

brojka od pola miliona zaposlenih, koliko je svakog meseca tih »honoraraca« daleko veća. Prema nekim procenama, koje je jednom prilikom izneo Mika Špiljak, do ove godine moglo je da radi van svog radnog vremena oko dve trećine od ukupnog broja zaposlenih. Najveći broj njih radi »na divlje«, čuvajući se na svom redovnom poslu za onaj prekovremeni. Novim sistemom raspodele ličnih dohodaka prema radu i rezultatima rada trebalo bi, tako se bar očekuje, dobar deo ovih prekovremenih sati smanjiti. Tako se od raspodele prema radu i rezultatima rada očekuje da i na ovom polju unese sveži dah i ukine mnoge apsurdne kojih ni samo često nisu sve-

Kolika je radna nedelja?

Koliko radnici u pojedinim zemljama danas nedeljno rade? Prem a jednom pregledu Medjunarodne organizacije rada, čije je sedište u Ženevi, u većini od 60 izučevanih zemalja, naročito u onima u razvoju, radnici nedeljno rade po 45 časova ili više.

Situacija je, prvo, različita u različitim zemljama, ali i u raznim industrijskim granama u jednoj istoj zemlji. Radnici u prihranbenoj industriji, na primer, prosečno nedeljno rade: 58 časova u Ekvadoru, 57 u Gvatemali, 47 u Južnoj Koreji i 46 u Irskoj.

Rudari, pod zemljom, an Filipinima rade 49 časova nedeljno, u Indiji 48 i u SAD 42 časa.

Dugu radna nedelju još uvek imaju i radnici u transportu i saobraćaju. U južnoj Koreji i na Filipinima ona iznosi 51, a u Holandiji 44 časa.

Južna Koreja vodi po dužini nedeljnog radnog vremena radnika i u nekim drugim industrijama, u kojima se ono kreće između 50 i 52 časa. U drvnjoj i gumarskoj idnustriji čak iznosi 65 časova.

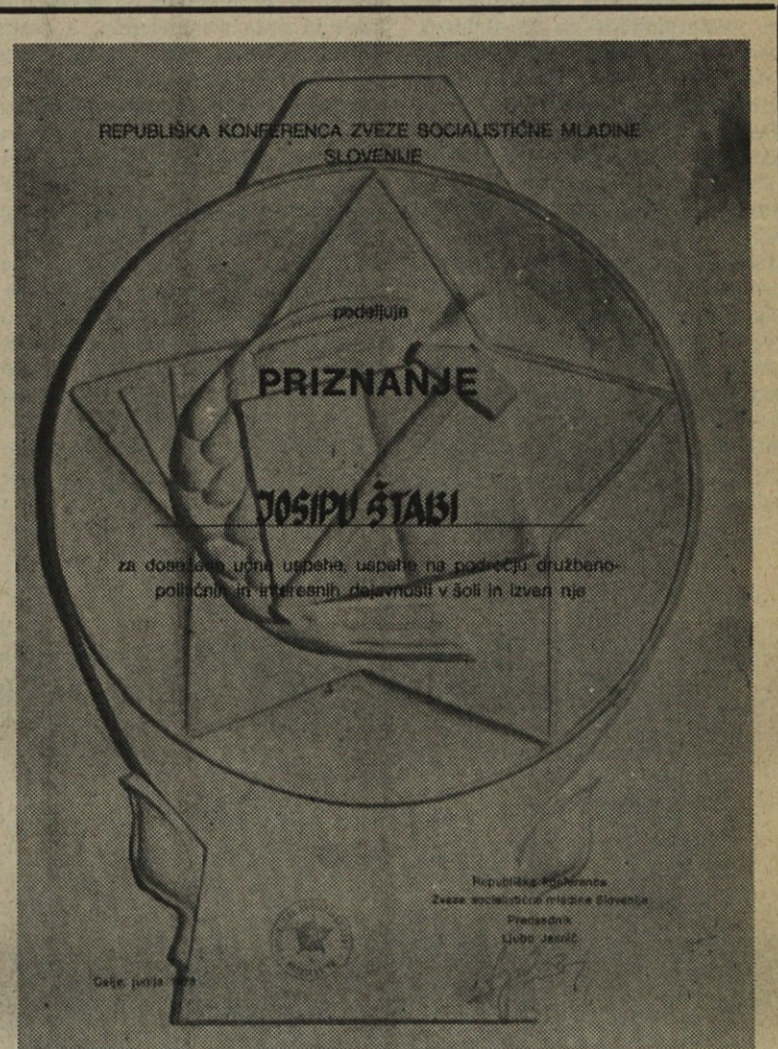
Iako, manje-više, ceo svet postepeno smanjuje ovu dužinu nedeljnog radnog vremena radnika, za sada su u tom pogledu najviše mogle i učinile undustrijski najrazvijenije zemlje. SAD, Novi Zeland i Finska, na primer spadaju u red zemalja u kojima je u toku poslednje deкаде dužina prosečnog nedeljnog radnog

vremena radnika pala ispod 40 časova. U Danskoj, pak, prosečna radna nedelja kreće se od 40 časova imali su još od 1966, a sada su stigli do 33-časovne prosečne radne nedelje. To je, smatra se, sada i najkraća prosečna radna nedelja u svetu. U Belgiji prosečna radna nedelja industrijskih radnika sada traje 35 časova. Pre deset godina trajala je 7 časova duže, tj. 42 časa. Da navademo još Japan od industrijski razvijenih zemalja. U njemu je 1966. godine radna nedelja smanjena od 45 na 39 časova i takva situacije je i danas.

U većini zemalja Evrope prosečna radna nedelja je još duža od 40 časa. U SSSR-u, prema istom izvoru, dužina radne nedelje nije menjana u poslednjoj dekadi iznosi 41 čas.

U našoj zemlji, obavezno nedeljno radno vreme iznosi 42 časa. Naravno, i kod nas i drugde u svetu ovo vreme je kraće na naročito teškim, po zdravlje štetnim ili opasnim poslovima odnosno u teških radnim uslovima.

Za proteklih devet decenija od čuvenog Čikaškog štrajka radnička klasa u većini zemelja sveta izvojevala je krupne političke, ekonomske i socijalnoe pobeđe i znatno poboljšala svoje radne i životne uslove. To se donekle vidi i u trajanju odnosno skraćenju prosečnog nedeljnog radnog vremena.

Naši mladinci niso aktivni samo na svojih delovnih mestih ali v šoli ampak tudi zunaj teh. Tako objavljamo priznanje enega izmed naših mladih gradbincev, ki mu ga je podelilo predsedstvo republiške konference zveze socialistične mladine Slovenije

KAKO OBRAZOVATI INVALIDE

Kao što se čitav sistem odgoja i obrazovanja nalazi u temeljitom preobražaju i povezivanju u cjelinu održanog rada, tako u tom sistemu i osobe sa smetnjama u razvoju na ostaju izvan tokova započetih promjena. Cjelokupni smisao promjena koje se unose u odgoj i obrazovanje tih osoba, započetim u SR Hrvatskoj, je u tome kako da se osobe sa smetnjama u razvoju uvode, što je više moguće u sve tokove društvenog života a to je, kako se iskazuje, dublja suštinska promjena društvenog odnosa prema takovim osobama.

U ovoj Republici kao i drugdje do sada se razvijalo »specijalno školstvo« za koje se kaže da je dalo nesumnjive rezultate, ali da je pokazalo i svoje slabosti i ograničene mogućnosti. Sve se više široo broj djece koja su obuhvaćena tzv. »specijalnim obrazovanjem«, a paralelno s tim i okupljanje djece sa smetnjama u razvoju u redovnim odgojno-obrazovnim ustanovama.

Prema pretpostavkama stručnjaka u SR Hrvatskoj ima oko 40.000 djece i omladine sa smetnjama u razvoju, prema podacima RSIZ-a odgoja i obrazovanja u toj Republici ima oko 70 osnovnih specijalnih škola i odjeljenja s ukupno 7.000 učenika. Istovremeno srednje obrazovanje omladina sa smetnjama u razvoju provodi se u 29 ustanova koje su organizirane kao redovne srednje škole u sastavu kojih djeluje odjeljenja za invalidnu

omladinu te kao specijalizirane škole. U sastavu svih tih škola djelovalo je 224 odjeljenja s 3.000 učenika.

Postojeći sistem odgoja i obrazovanja invalida svojim postupkom kategorizacije trajno je obilježavao te ljude i odvajao od redovnih oblika školovanja. To odvajanje proteže se i dalje pa se otvaraju i posebne radne organizacije za takve osobe i posebna radna mjesta.

Takav sistem je u cjelosti u Republici inicijativom i Saveza komunista podvrgnut kritičkom preispitivanju. Ta kritika dovela je i do zahtjeva da se ukine postojeći dualizam. Osnovno polazište u reformi tog dijela odgoja i obrazovanja je da se takvim osobama, koje su imele smetnje u razvoju, osigura obrazovanje u redovnim školama kroz maksimalnu primjenu individualnih metoda rada s učenicima, a svaki učenik u savremenoj školi mora imeti individualni tretman što je jedan od važnih nemenata kojima vodi reforma. Time se lakše naravno zključuju i invalidna djeca u redovne škole.

Naglasak u cjelokupnom odgoju invalidnih oseb, kako se ističe, treba biti na predškolskom odgoju, a od presudnog je značaja rano otkrivanje smetnji. Da bi mogli djete u ranoj dobi pomoći potrebno je educirati i roditelje, a s druge strane djecu treba smjestiti i u dječje jaslice i vrtiće u kojima treba s njima individualno raditi. Budući da je u Hr-

vatskoj svega 17 posto djece obuhvaćeno predškolskim odgojem pa se zbog sadašnjih ograničenih kapaciteta predlaže djeci s poteškoćama u razvoju, uz djecu zaposlenih roditelja, dati prioritet kod smještaja. Isto tako, toj djeci bi se osigurao kućni odgoj preko patronažnih službi, a redlaže se svoj toj djeci osigurati i poseban dječji dodatak, bez obzira da li su roditelji u radnom odnosu ili nisu.

Invalidna djeca trebaju polaziti osnovnu školu zajedno sa svom ostalom djecom, a samo u izuzetnom slučaju polaziti će specijalne ustanove kada jeto zaista neophodno. Time se ne ukidaju specijalne škole već se ostavljaju kao krajnja nužnost. U usmjerenom obrazovanju do sada je skala zanimanja za takve osobe bila vrlo uska i sluba mogućnost izbora, što se sada mora maksimalno proširiti.

Za sve ovo potreban je i novi kadar. Smatra se da svaki neastavnik mora imeti osnovno defektološko znanje, a uz njih će trebati i specijalisti raznih profila.

Postavljaju se tu i tamo pitanja štć s defektolozima, ako se smanjuje broj specijalnih škola. Odgovor je da će biti potreban još veći broj tih stručnjaka jer će oni trebati u svako odgojno-obrazovnoj ustanovi.

Da bi se sve ovo što je u toku provelo, potrebna je daljnja široka društvena akcija.

D. TOMAŠEVIĆ

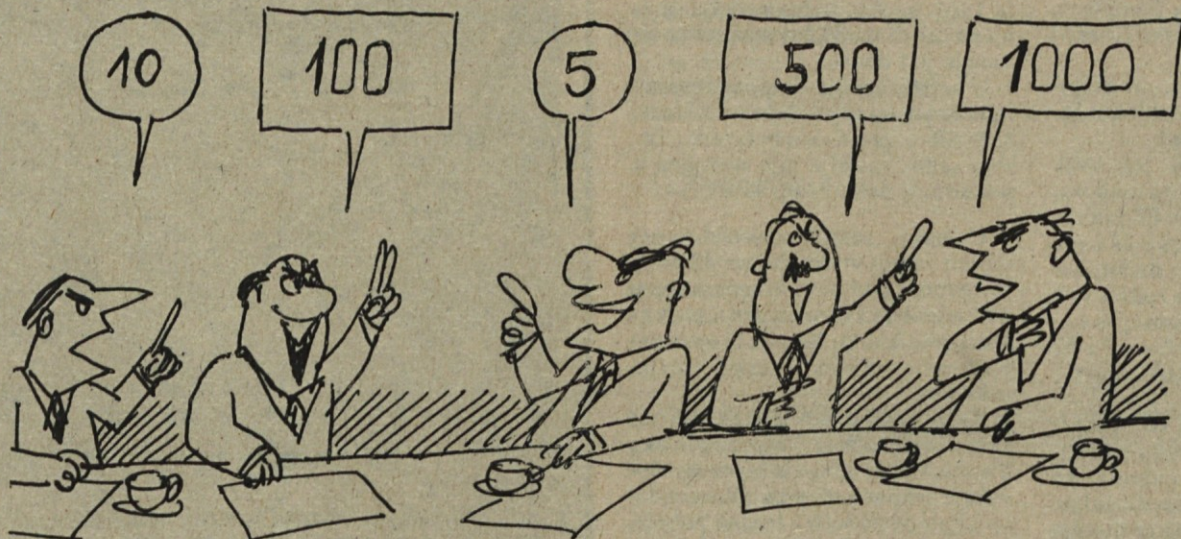
Gradisovci u omladinskim brigadama

Nahajam se na omladinskoj radnoj akciji u Doboju.

Mogu vam reći, da je ovdje atmosfera vrlo dinamična, puna rada, pjesme i sportskih aktivnosti. Gradisovci nalazimo se u brigadi, koja nosi ime narodnog heroja »Slave Klavora«. Naša brigada je dosad postigla vrlo dobre rezultate i nalazimo se do sada u zlatnoj sredini iako nas u naselju Doboju ima 8 brigada. Do sada smo imali jedan udarnički dan i tada smo bili udarnici. Naša brigada je sastavljena od radnih organizacija i broji 111 omladinaca, što znači, da smo najveća brigada u naselju Doboju. Prvu erkadu rada što smo dobili, u vremenu od 30 dana, završili smo u roku od 10 dana, a prosjek našeg rada iznosi 250 procenata, što je za pohvalu. Kako izgleda naš život, navest ću u kratkim crtama. Ustajanje je u 3.40, povećanje je u 22. uri. Okruženi smo u naselju sa svim rekreacionim centrima a izlazak u grad je strogo zabranjen. Izlazi se samo nedeljom. Do sada smo imali 2 posjete od drugova iz opštinske konferencije a nadamo se i nekom kulturnoumetničkom društvu. Tako je život nas brigada. Rada dosta — disciplina velika.

Ipak vam se zahvaljujem, što ste me poslali na ovu akciju jer na akciji se može dosta dobrog da nauči.

Drugarski pozdrav!
ALIHODŽIĆ SAKIB

Končno smo se le sporazumeli

Štefan Kramberger je za svojo humanost, saj je daroval kri že 78-krat, tudi prejel zlati znak RK Slovenije

Mario Herneč sprejema zlati znak RK Slovenije

10 LET AKTIVA KRVODAJALCEV V TOZD KO MARIBOR

Proslavljanju letošnjih jubilejev RK so se na skromen a svečan način pridružili tudi v TOZD KO Maribor. Na svečanosti, ki je bila predvsem posvečena 25-letnici prostovoljnega krvodajalstva v Sloveniji so zabeležili tudi skromen a pomemben jubilej tega krvodajalskega aktivna — 10 let aktivnega in uspešnega delovanja. Štiridesetim krvodajalcem so se pridružili tudi številni gostje, med njimi član občinskega odbora RK Maribor tov. Nažič, sekretar konference OOS GIP Gradisov. Masten, v imenu direktorja TOZD tehnični pomočnik direktorja tov. Černivec, ter vodilni predstavniki družbenopolitičnih in samoupravnih organov TOZD.

Po pozdravnih besedah predsednika aktivna tov. Krambergerja je podal priložnostni govor tajnik aktivna tov. Herneč, v katerem je orisal razvoj organizacije RK in predvsem prostovoljnega krvodajalstva v luči letošnjih jubilejev. Posebej je povdaril desetletno plodno in organizirano aktivnost tega aktivna v relativno majhni sredini. Med drugim je povedal: »V desetih letih je v okviru našega aktivna darovalo kri 72 članov TOZD, če prištejemo tudi tiste, ki so odšli iz TOZD. Stalnih krvodajalcev šteje aktiv 44. V naših vrstah je 13 takih, ki so kri darovali več kot enkrat, 8 tistih, ki so se vabilu odzvali več kot petkrat, trije so kri darovali več kot desetkrat, več kot petnajstkrat je kri darovalo sedem članov kolektiva, prav toliko jih je kri darovalo več kot dvajsetkrat, dva sta se petindvajsetkrat odzvala klicu pomoči, trije in zaslužijo si, da jih imenujemo so kri darovali več kot tride-

setkrat. To so naša edina krvodajalka Babšek Angela (33), Domadenik Alojz (35) in Roš Zdenko (37) krat. Posebej pa moramo omeniti našega dolgoletnega predsednika aktivna Kramberger Štefana, ki svojo humanost dokazuje že od vseh začetkov prostovoljnega krvodajalstva v Mariboru, torej 25 let in je do sedaj že 78 krat daroval svojo kri. Skupno smo v desetih letih draovali kri 773 krat, kar pomeni preračunano po povprečno odvzetih količinah, okoli 300 litrov najdragocenejše tekočine.«

V nadaljevanju govora je nakazal potrebnost reorganizacije aktivna v aktiv RK, in povdaril, da ne gre zgolj le za preimenovanje temveč za vsebinske spremembe delovanja aktivna v katerega bo potrebno vključiti tudi vse tiste, ki čutijo veselje do tega dela.

Na koncu je dejal: »V imenu odbora aktivna izrekam pristrčne čestitke vsem krvodajalcem z željo, da še naprej ostanejo zvesti pripadniki najhumanejši organizacije. Plačilo nam bo povrnjeno zdravje tisočev novorojenčkov, otrok, mladine, delovnih in starejših ljudi, ki jih naša kri rešuje. Naša pripravljenost v tej solidarnosti aktivnosti ni v čast samo krvodajalcem, temveč vsaj TOZD. Geslo »Skrb ljudi za ljudi« pa naj najde odmeva v še večjem krogu zaposlenih.«

Nato je pozdravil krvodajalce tehnični pomočnik direktorja tov. Černivec, ki je dal priznanje aktivu in jim zaželel še nadaljnjih uspehov,

v imenu vodstva TOZD pa obljubil razumevanje za to vrsto aktivnosti.

Član občinskega odbora RK tov. Hanžič pa je v svojem pozdravnem govoru dal vso priznanje aktivu in z lepimi vzpodbudnimi besedami nakazal pomembnost krvodajalske organizacije v današnjem času.

Potem so bila podeljena priznanja krvodajalcem za 10, 15, 20 in 25 kratno darovanje krvi tistim, ki so to številko dosegli v preteklem letu.

Tov. Hanžič je nato podelil priznanja RK Slovenije trem članom aktivna, za, kot je povedal, izredne zasluge v razvijanju te organizacije. Srebrni znak RKS je prejel Roš Zdenko, zlata znaka RKS pa sta prejela Kramberger Štefan in Herneč

Marjan. Posebno priznanje TOZD je bilo izročeno Kramberger Štefanu za 78 kratno darovanje krvi.

Aktiv krvodajalcev pa je predal direktorju TOZD rizmal Ludviku posebno plaketo za vsestransko razumevanje in pomoč v razvoju aktivna ves čas njegovega delovanja.

Naj na koncu omenimo še podelitev visokega priznanja, ki ga je na občinski proslavi ob teh jubilejih prejela TOZD KO Maribor. Predsednik republiškega odbora Slovenije tov. Klajnšek je direktorju TOZD Rizmal Ludviku izročil zlato plaketo RKS s katero izreka priznanje TOZD za zasluge pri razvoju aktivna krvodajalcev.

mh

Krvodajalce je pozdravil član OO RK Maribor tov. Hanžič

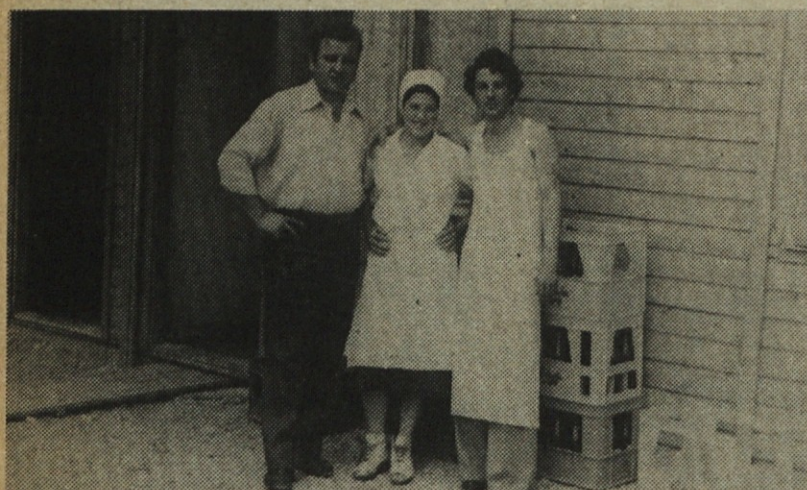
Zaključna dela na mostu v Mostarju opravljajo delavci Nizkih gradenj

Iz razpoloženja je sklepati zadovoljstvo, saj se most v Mostarju končuje — vodja del Friderik Mernik, delovodja Domanjko in nadzorni Nikola Brenjo

Novi most v Mostarju je v zaključni fazi

Svoj delež pri gradnji mosta v Mostarju sta prispevala kuharica GEČ Marta in kuhar Jovica Plakalović

MOSTOVI NŠIH NIZKIH GRAENJ

Ko smo obiskali našo TOZD Nizke gradnje v Mariboru, smo v začetku pogovora največkrat slišali besedo Irak, Bagdad... Vneto so se namreč pripravljali na odhod prvih gradbincev na novo gradbišče, ki je v sedanjem času res precej aktualno in seveda tudi posebno zanimivo. Gradis namreč začanja v tem času z deli pri gradnji mostu čez reko Tigris poleg mesta Amara v Iraku. Prvi »izvidniki« so se od tam že vrnili in prinesli cel kup zanimivih vtisov in novic. Amara je mesto, ki je oddaljeno od glavnega mesta Bagdada 480 km. Ima približno 60.000 prebivalcev. Nekaj Jugoslovanov je že tam; v okolici delajo namakalne sisteme, ki bodo prebivalcem prinesli na tisoče hektarov plodne zemlje. Naši delavci bodo od mesta oddaljeni približno 5 km, stanovali pa bodo verjetno v kontejnerjih. Upamo, da bomo v naslednjih številkah Gradisovega vestnika lahko že kaj več in bolj konkretno poročali o bivanju naših Gradisovcev pod južnih soncem.

Pa se preselimo malo v naše kraje: Nizkograjčani pravijo, da so dela na Srednji Dravi II pri koncu, vendar se bodo razna finalna dela vlekla tja do jeseni ali še malo naprej. Takrat bo spravljen v pogon drugi agregat v hidroelektrarni. Istočasno kot na Srednji Dravi so gradili tudi čistilno napravo za mesto Ptuj, ki bo končana še ta mesec ali pa v avgustu. Šele pri gradnji le-te so videli, kako zahtevna je, zato jim je delo na njej povzročilo marsikatero nevšečnost. Na gradbišču Srednje Drave II je bilo v zadnjih dveh letih angažiranih približno 80 % vseh njihovih zmogljivosti, oziroma delavcev, danes pa v Nizkih gradnjah ugotavljajo, da so njihove zmogljivosti precej razdrobljene — tako po kapaciteti kot po krajevni oddaljenosti. Pa kar našejmo njihova delovišča:

- sanirajo stari most v Mariboru
- pred njimi je sanacija meljskega mostu
- tu je most v Malečniku
- dobili so v delo ptujsko križišče v Mariboru

- pravkar so končali montažo na šentjakobskem mostu v Ljubljani
- na avtocesti od Ljubljane proti morju jih čaka delo na šestih nadvozih
- še vedno delajo most čez Mali graben v Ljubljani
- končali so s sanacijo mostu preko Krke v Čatežu
- na mostu v Krškem so le še finalizacijska dela
- v Trbovljah je stanje na mostu podobno kot v Krškem
- dela na mostu v Mostarju zaključujejo, saj mora biti odprt 25. julija. Vzporedno z deli na tem velikem objektu končujejo tudi sanacijo na enem izmed bližnjih manjših mostov
- v Črni gori so rešili v tem času fundiranje prvega mostu preko reke Morače...
- in začeli tudi temeljenje na reki Sitnici
- v Črni gori sta v delu še dva mostova preko Lima in Brzova: tu

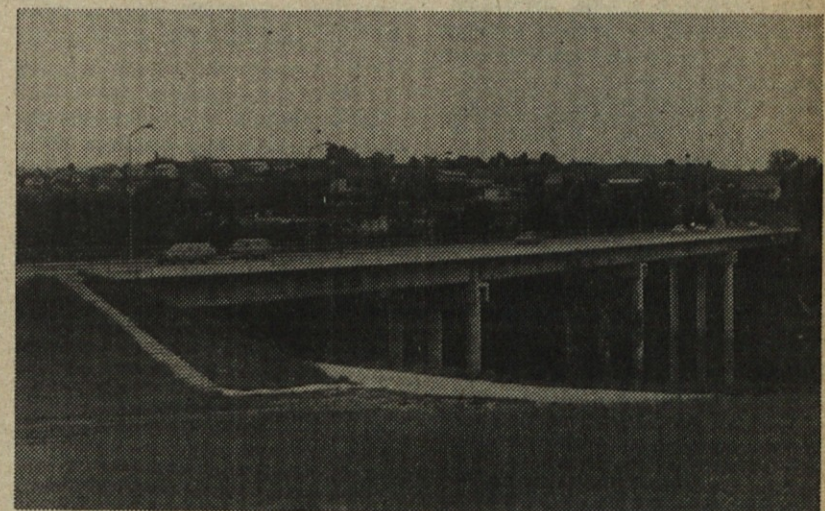
pomagajo bratskemu podjetju iz Bijelog polja

- za gradbeno podjetje Crna gora pomagajo pri gradnji mostu preko kanala Zete.

Kot se lahko sami prepričate iz zgoraj navedenih delovišč, imajo v Nizkih gradnjah res »zlato obdobje mostov.« Ob tem pa moramo pripomniti, da so roki za izgradnjo vseh teh izredno tesni. Ob vsej tej krajevni razdrobljenosti in velikem drobljenju delovne sile bodo morali napeti vse moči, če bodo hoteli, da jim roki izgradnje ne bodo ušli. Ob vsem je prisotna tudi nevšečnost, da se večina del pri omenjenih gradbiščih odvija v naseljih in mestih, torej pred očmi poklicanih in nepoklicanih gledalcev, ki bodo iskali vsako najmanjšo priložnost, da bi nam dokazali, kako prepočasi in brez delovne vneme opravljamo svoje delo. Prve rezultate tega ogledovanja že lahko vidimo v naših dnevnikih. Vseeno — mi že vemo, koliko kdo zmore in Nizkim gradnjam prav gotovo lahko zaupamo.

Obrisi temeljev novega mostu v Titogradu

Novi most čez Krko v Novem mestu je precej izboljšal prometne razmere v dolenski metropoli

Gradnja mostu čez Moračo se je pričela

opravilo starega mariborskega mostu

Odločanje delavcev z osebnim izjavljanjem

Zakon o združenem delu določa, da delavci v uresničevanju svojih družbenoekonomskih in drugih samoupravnih pravic odločajo z osebnim izjavljanjem, po delegatih v delavskem svetu in z nadzorstvom nad delom organov in služb v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kakor tudi po delegacijah in delegatih v skupščinah samoupravnih interesnih skupnostih in skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Prav gotovo je v tem trenutku potrebno osvetliti namen in pomen odločanja delavcev z osebnim izjavljanjem. V zadnjem času imamo vse pogosteje priložnost odločati na ta način. Zakon o združenem delu namreč določa, da delavci odločajo z osebnim izjavljanjem z referendumom, na svojih zborih, s podpisovanjem oz. s posebnimi pismenimi izjavami in z drugimi oblikami osebne izjavljanja, ki jih določa zakon, statut ali samoupravni sporazum.

Sodelovati pri odločanju o neodtujljivih pravicah pa je temeljna delavčeva pravica in dolžnost. Iz zakona o združenem delu namreč enakopravno izhajajo pravice in obveznosti delavcev pri odločanju.

Delavci v temeljni organizaciji pogosto izražamo svojo voljo in interes z odločanjem z referendumom. Z referendumom odločamo: o samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji in delovni skupnosti; o samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo, sestavljeno organizacijo in poslovno skupnost; o spremembah pri organiziranju temeljne organizacije; o statutu temeljne organizacije, delovne organizacije in sestavljene organizacije; o osnovah plana temeljne organizacije; o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev; o drugih samoupravnih sporazumih, če je to v zakonu določeno itd. Z referendumom torej odločamo o vseh najpomembnejših zadevah, ki določajo položaj delavcev v združenem delu.

In če je temu tako, moramo do odločanja z referendumom, kakor do odločanja z osebnim izjavljanjem nasploh, izkazati tudi določeno mero odgovornosti, saj končno s svojo takšno ali drugačno odločitvijo na nek način krojimo svojo in usodo drugih delavcev, s katerimi smo se sporazumeli, da združujemo delo v temeljni ali drugi organizaciji združenega dela.

Da pa bi odločitev, ki jo sprejmemo z osebnim izjavljanjem, bila realna in odraz naših resničnih interesov, določa zakon o združenem delu, da mora delavski svet zagoto-

viti o vseh vprašanih, o katerih se sprejemajo sklepi z osebnim izjavljanjem, poprejšnjo obravnavo (razpravo) in potrebno obrazložitev. O tem mora delavski svet obvestiti sindikat, ki je dolžan organizirati poprejšnjo obravnavo. Od uspešne poprejšnje obravnave pa je v veliki meri odvisna tudi naša odločitev. Če je obravnavna organizacijsko in vsebinsko dobro pripravljena, nam

najbrž nudi dovolj priložnosti, da se o obravnavanem vprašanju temeljito seznanimo, po drugi strani pa imamo tudi možnost dajati konkretne pripombe in predloge k vsebini obravnavanega vprašanja, o katerem bomo kasneje odločali z osebnim izjavljanjem.

Skozi to pa se kaže tudi pomembna vloga sindikata, ne samo z organizacijskega ampak tudi z vse-

binskega stališča. Izvršni odbor OOS se mora še pred poprejšnjo obravnavo seznaniti z vsebino obravnavanega predloga ter o njem sprejeti svoja stališča, da bi člani izvršnega odbora lahko aktivno delovali med delavci že pred obravnavo in tudi na zborih, ko predlagani akt obravnavamo.

V primeru negativne odločitve nam potem ostaneta dve možnosti, da poprejšnja obravnavo ni bila dobro zastavljena, ali obravnavani predlog vsebinsko ni ustrezal.

Sindikat pa ne bi smel dopustiti nobene od teh možnosti. Ne bi smel dovoliti, da se o predlogo odloča brez temeljite predhodne obravnave, predvsem pa ne, da bi neustrezni predlogi bili dani delavcem v odločanje.

PRESEDSTVO KONFERENCE OOS O POSLOVANJU S PRIVATNIKI

Predsedstvo konference OOS je s svojo 4. sejo nadaljevalo začeto prakso, da nekatera aktualna vprašanja obravnava skupaj z izvršnimi odbori posameznih osnovnih organizacij. Tokrat je imelo predsedstvo skupno sejo z izvršnim odborom OOS SPO Ljubljana.

Razprava na seji je bila razdeljena na dva dela in sicer je v prvem delu bilo govora o angažiranju privatnikov v povezavi s poslovanjem TOZD SPO in v drugem delu o splošni problematiki, ki pa je neposredno povezana z vprašanjem odnosov med TOZD SPO in TOZD GE.

Razprava o vprašanih angažiranja privatnikov v Gradisu je potekala na osnovi podatkov o angažiranju privatnikov v letu 1977, ki je v tem letu porastla za 67 % napram 4 % porastu celotnega prihodka v Gradisu.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da preko 80 % privatnikov (prevoznikov in mehanizacije) TOZD najemajo mimo SPO, čeprav je s poslovníkom, ki ureja odnose pri koriščenju strojev in vozil določeno, da je prepove-

dano najemati tuja sredstva, če so v tem času v SPO na razpolago primerna sredstva in da manjkajoča priskrbi SPO izven podjetja.

Ker se vsaka TOZD posebej pogovarja s privatniki, ima vsaka svoje cene. Žato bi morali izdelati enoten cenik za celoten Gradis.

Posebej je bilo poudarjeno, da se velikokrat dogaja, da lepa dela izvajajo privatniki, težka dela pa mora prevzeti TOZD SPO, kar ima za posledico tudi pretirano trošenje strojev in avtomobilov. Odločno je bila postavljena zahteva, da se prične z akcijo takoj in to od direktorja navzdol, da se preprečijo negativni trenji pri poslovanju s privatniki ter da se sankcionira neizvajanje samoupravnih splošnih aktov. Delavci namreč vidijo nepravilnosti, ki se dogajajo in posledica tega je nezadovoljstvo, nedisciplinirani ipd.

V sklepih predsedstva je poudarjeno, da predsedstvo s svojo razpravo in stališči ne nastopa absolutno proti poslovnim odnosom s privatniki, ampak opozarja le na nenormalni razmah angažiranja privatnikov, ki velikokrat poteka neorganizirano in mimo

dogovorjenih načel. Predvsem je potrebno doseči enoto politiko najemanja privatnikov in se dogovoriti za enoten cenik.

Predsedstvo prav tako zavrača tezo, ki jo temeljne organizacije (najodgovornejši delavci) izpostavljajo kot argument za razširitev poslovnih odnosov s privatniki in sicer, da je to za temeljne organizacije cenejše in daje boljše poslovne učinke. Vendar je to res le z vidika kratkoročnega interesa temeljnih organizacij. Na daljši rok pa ima takšna usmeritev nujne negativne posledice. Ob nepopolnem in neorganiziranem koriščenju kapacitet SPO se nujno podražujejo njegove storitve, na drugi strani pa lahko vse skupaj preraste v politični problem, če to ni že sedaj, pa kasneje, saj je bila na seji predsedstva jasno izražena možnost različnih nedovoljenih nepoštenosti v poslovanju s privatniki. Končno pa vse skupaj kaže na rahljanje vezi znotraj Gradisa, saj so delavci obratov angažirani v delovni organizaciji vse manj, privatniki pa vse bolj.

MASTEN VALTER

Nedavno odprt hotel »Atomske toplice« v Podčetrtku, katerega so izvajali delavci naše TOZD GE Celje

TOZD KO Maribor

SKLEPI

4. redne seje DS TOZD Gradis KO Maribor, ki je bila 5. 6. 1978

1. Delavski svet ugotovi, da so sklepi 3. redne seje izpolnjeni, razen sklepa pod toč. 6. kateri se bo obravnaval v naslednjih dneh.

2. Po ugotovitvah rezultatov referenduma od 22. 5. 1978 DS sprejme spremembo in dopolnitve Samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v GIP Gradis Ljubljana. Za podpis se pooblašča:

1. Tov. Riznam Ludvik, direktor TOZD

2. Tov. Vnuk Franc, predsednik DS TOZD KO.

3. Delavski svet ugotavlja, da so člani kolektiva bili nezadovoljni, da bi nekateri ponovno pridobili dva ali več razredov.

Komisijo se zadalži, da ugotovi pravilnosti oz. nepravilnosti. Komisija mora takoj pričeti s ponovnim ovrednotenjem razredov.

Novo ovrednotenje razredov se bo obravnavalo v petek, dne 9. 6. 1978 na družbenopolitičnih organizacijah, v ponedeljek 12. 6. 1978 pa na zboru delovnih ljudi. O tem aktu se bo vršil, dne 15. 6. 1978 referendum.

4. Delavski svet sklene, da komisija za ovrednotenje delokrogov ostane v dosedanjem sestavu, vendar z dopolnitvijo po enega člana iz vsake proizvodne enote, in sicer:

PE — strojna tov. Hernec Marjan
PE — novogradnja — ov. Kozjak

Alojz PE — kleparska tov. Masten

Janko PE — remont tov. Borak Franjo.

5. Na oglasno desko naj se izobesi tabela iz katere bo razvidno v procentih, koliko je posamezni delavec pridobil OD po startni osnovi in koliko iz naslova minulega dela.

6. Delavski svet daje predlog samoupravnih sporazumov pod Ad3 — 4 (tč. a, b in c) v obravnavo in potrditev na zbor delovnih ljudi.

Zbor delovnih ljudi bo 12. 6. 1978 ob 6. uri.

Na istem zboru se bodo obravnavali tudi Samoupravni sporazum in pravilnik pod Ad 5 (tč. a in b).

7. Delavski svet razpisuje referendum za, dne 15. 6. 1978 in to za oba akta:

a) Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje in razporejanje čistega dohodka TOZD, za delitev sredstev za skupno porabo in drugih nadomestil ter zagotoviti minimalnega standarda življenjskih in delovnih pogojev delavcev Delovne organizacije GIP Gradis.

b) Spremembe in dopolnitve

pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupne porabe KO Maribor.

Referendum izvede volilna komisija v sestavi: Tov. Friš Srečko, Brandstater Majda in Humeč Josip.

Volilni imenik pripravi komisija v sestavi: Tov. Požar Ljuba, Lešnik Rosvita in Gaberc Marjan.

8. Glede na rezultate poslovanja sklene delavski svet TOZD, da se pri julijskem izplačilu izplača 10% osebnih dohodkov, po uspehu PE.

9. Delavski svet sklene, da za delovne naloge — izdelava zaklonske opreme, se izdelajo pakalkulacije ter ugotovi vzrok. Izvede priprava dela.

10. DS predlaga, da se seminarja, ki bo v Ankaranu od 8. — 10. 6. udeležijo predsedniki družbenopolitičnih organizacij v TOZD (brez namestnikov).

11. Dan dela — v Tednu solidarnosti, se določi na zboru delovnih ljudi, dne 12. 6. 1978

TOZD LIO Škofja Loka

SKLEPI

V. redne seje delavskega sveta TOZD LIO Škofja Loka, ki je bila, dne 6. 6. 1978

Točka 1.

Sprejet je bil sklep, da se vnese popravek sklepa pod točko 21 prejšnje seje, ki se pravilno glasi: Sprejet je bil sklep, da se domski skupnosti in OO ZSMS odobri denarna pomoč v višini 13.000 din iz sklada skupne porabe po predloženem programu, preostale stroške pa krije Center za izobraževanje GIP Gradis Ljubljana v višini 11.000 din.

Točka 2

Sprejet je bil sklep, da ostane samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in odgovornostih delavcev TOZD in delovne skupnosti GIP Gradis nekaj časa v obravnavi, dokler se dokončno ne vskladi in dokler ni podano strokovno mnenje.

Točka 3

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev za ugotavljanje in razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke bodo predmet referenduma 26. 6. 1978.

Točka 4

Predlog sprememb pravilnika o osnovah in merilih za delitev sredstev ČD in OD TOZD bo v obravnavi do referenduma, ki bo 26. 6. 1978, ko bo predložen v sprejem oziroma potrditev.

Točka 5

Delavski svet naše TOZD je potrdil sprejem pravilnika o osebnih prejemkih iz sredstev sklada skupne porabe in tudi sklep o izplačilu regresa, ki je pojasnejn v 10. členu tega pravilnika.

Točka 6

Glede jubilejnih nagrad je bil sprejet sklep naj se izplačilo izvrši po predhodnem izračunu.

Točka 7

Komisija za medsebojna delovna razmerja razširjena s predstavniki družbenopolitičnih organizacij bo v roku enega tedna pregledala in na novo ocenila delokroge, vnesla dopolnitve s kriteriji za merjenje delovnega učinka organizatorjev dela in spremenila kriterije za ovrednotenje opravljenega dela delavcev, katerih delovni učinek se ne more meriti z normativi in upoštevala spremembo formule za minulo delo (n - 3).

Točka 8

Do prihodnje seje delavskega sveta se izvrši primerjalni izračun med OD iz minulega dela glede na dosedanjo oceno akumulativnosti TOZD napram panogi in dejansko vrednostjo akumulativnosti, ki jo je posredoval APS.

Točka 9

Znižane dnevnice na osnovi 15. člena pravilnika o prejemkih iz materialnih stroškov po novem znašajo za oddaljenost več kot 35 km 123 din, od 20 km do 35 km 104,55 din in od 12 km do 20 km 67,65 din.

Točka 10

Delavski svet je nadalje sprejel sklep, da znaša povračilo stroškov za prenočevanje brez predložitve računa 100 din, s predložitvijo računa pa 250 din.

Točka 11

Delavcem, ki vrše montažna dela na delovišču v oddaljenosti več kot 50 km od sedeža TOZD oziroma ni možen vsako dnevni prevoz v kraj bivališča, pripadajo polne dnevnice v višini 205 din največ do 15 dni bivanja.

Točka 12

Sprejet je bil sklep, da se višina dodatka za ločeno življenje poviša na 1000 din.

Točka 13

Potrdi se predlog tov. Cegnarja, ki pravi da bo treba najti boljše rešitev pri vsklajevalnem postopku, sprejemanja in spreminjanja splošnih aktov in sicer v tem smislu, da bi se ta postopek časovno skrajšal. Sklep se posreduje delavskemu svetu podjetja v obravnavo.

Točka 14

Na predlog tov. Mišov Dragana je delavski svet sprejel sklep da se na-

bavi dve motorni žagi s tem, da se izvrši rebalans plana.

Točka 15

Sprejet je bil sklep, da se na osnovi dogovora s Samoupravno stanovanjsko skupnostjo, ki nam nudi v uporabo dvoipolobno stanovanje za dobo treh let, tov. Đorđević Slobodan preseli v to stanovanje. V treh letih pa mora svoj stanovanjski problem rešiti in to stanovanje izprazniti.

Točka 16

Posebej imenovana komisija za šport in rekreacijo pri OOS je zaradi lažjega poslovanja v bodoče kompetentna za sprejemanje in potrjevanje izdatkov za potrebe športne in rekreativne dejavnosti. Komisija se zadalži, da vodi evidenco izdatkov do višine 10.000 din, ko mora poročati o delu na prvi seji DS TOZD.

Točka 17

Domski skupnosti in OOSZSMS se odobri prevozne stroške in štartnino pri udeležbi na tekmovanju v malem nogometu, ki je bilo v Medvodah v organizaciji GLG. Sredstva se krijejo iz sklada skupne porabe.

Točka 18

Sprejme se sklep, da delavcu pripada povračilo prevoznih stroškov v primeru odpravljanja zastojev in po nalogu nadrejenega v kolikor gre za delo v podaljšanem delovnem času.

Točka 19

Ob sobotah in praznikih se za podaljšani delovni čas odobri povračilo stroškov prevoza, če delavec opravi najmanj polovico rednega delovnega časa.

Točka 20

Sprejme se sklep, da se nabavi devet pisalnih miz izdelane iz ivernih plošč vsestransko furnirane z žlahtnim furnirjem opremljene s predali ter površinsko obdelane z nitro mat lakom v znesku 44.712 din. Sredstva se krijejo iz poslovnega sklada.

Točka 21

Sprejme se sklep, da se nabavi sedemdelna omarica za obutev, izdelane iz ivernih plošč vsestransko obložene z ultrapasom opremljene s cilindričnimi ključavnicami v znesku 4.050 din. Stroški se krijejo iz poslovnega sklada.

Točka 22

Sprejme se sklep, da se nabavi pisarniška omara za arhiv sindikata izdelane iz ivernih plošč vsestransko furnirane z žlahtnim furnirjem, površinsko obdelane z nitro lakom — mat v znesku 6.770,52 din iz sklada skupne porabe.

Točka 23

Za pokrivanje finančnega rezultata počitniških domov za leto 1977 se odvede iz sklada skupne porabe

Sklepi samoupravnih organov O Sklepi samoupravnih organov O sklepi samoupravnih

znesek 56.743,15 din. Po planu je bilo predvideno 55.000,00 din.

Točka 24

Sprejme se sklep, da se vežejo sredstva sklada skupne porabe za nakup stanovanj TOZD in za dajanje posojil delavcev za individualno gradnjo pri Stanovanjski komunalni banki Ljubljana za dobo 25 let.

Točka 25

Na izredne odhodke se knjiži znesek 420.500,00 din. Sporni znesek po terjatvi Emona Ljubljana.

Točka 26

Sredstva za nakup stanovanj TOZD in za dajanje posojil delavcem za individualno gradnjo se v prihodnjem letu prenesejo iz Stanovanjske komunalne banke Ljubljana v Ljubljansko banko v Škofji Loki.

Točka 27

Nabavi se pisalna miza z visečo kartoteko in stol po predračunu, ki ga predloži finančna služba. Sredstva se črpajo iz poslovnega sklada.

Točka 28

Po daljši razpravi in na predlog tov. Cegnarja je bil sprejet samoupravni sporazum o dolgoročnem sodelovanju in pridobivanju dohodka z udeležbo v skupaj ustvarjenem prihodku s KŽK Kranj. Tov. Ilovar Leopold, dipl. oec. se pooblasti za podpisnika tega sporazuma.

Točka 29

Delavski svet je potrdil službena potovanja za tov. Franca Cegnarja, ing. ki se je ogledal sejem v Milanu in vodil razgovor o dobavi strojne opreme in tov. Demšar Antona, ki je bil na službenem potovanju v Nemški demokratični republiki glede nakupa lesa.

Točka 30

Študentskemu klubu Škofja Loka se prošnja ugodi s tem, da se odobri en zabož drv kot dobitek pri srečolovu, ki bo na pridelitvi Mladi za mlade in mlade po srcu.

Točka 31

Seminarja, ki ga organizira Center za izobraževanje GIP Gradis Ljubljana v Počitniškem domu v Ankaranu in je namenjen delegatom samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij se udeležijo: Jezeršek Karel, Mišov Dragan, Novak Luka in Goričan Tone.

Točka 32

Sprejme se sklep, da naša TOZD soglaša s sofinansiranjem izgradnje kabla od TP Termika do TP Jelovica pod pogojem, da se stroški razdelje na vse OZD, ki so priključene na kabelsko zanko v industrijski coni v razmerju konične moči. O sofinansiranju naj se sklene ustrezna pogodba.

Točka 33

Zavrne se prošnja Lovske družine Železniki, ki je pod Ratitovcem zgradila lovski dom. V zvezi z otvornostjo prosi za reklamni oglaš.

Točka 34

Predlog Samoupravnega sporazuma o inventivni dejavnosti v GIP Gradis Ljubljana bo predložen v sprejem na zboru delovnih ljudi, do takrat pa ostane v obravnavi.

Točka 35

V razpravo so dane spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju področne raziskovalne skupnosti za Graditeljstvo in bodo predložene v sprejem na naslednjem zboru delovnih ljudi.

Točka 36

Samoupravni sporazum — predlog o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združevanju v SIS za železniški in luški promet SR Slovenije bo v obravnavi do zбора delovnih ljudi, ki bo predložen v sprejem.

Točka 37

V zvezi s poročilom tov. Florjančič Vinka o delu komisije za standard in rekreacijo je delavski svet sprejel sklep, da se strinja z razdelitvijo sredstev za dodelitev stanoanjskega posojila za individualno gradnjo, adaptacijo in nakup stanovanja posameznim proslilcem. Tov. Anki Trobec in Francu Trobec se odobri nakup stanovanja v prihodnjem letu in sicer dvosobno s kabinetom.

Točka 38

Delavcem, ki delajo na montaži v Ormožu pripadajo ob petkih cele dnevne glede na to, da so delavci od delovišča zelo oddaljeni in se vračajo domov šele pozno ponoči.

Točka 39

Sprejet je bil sklep, da se ugodi želji delavcev glede izplačila regresa s tem, da se izplača regres ločeno od OD. Regres bo izplačan 15. 6. 1978.

Točka 40

Samoupravni sporazum združevanja dela in sredstev v delovni enoti za izgradnjo drugega mostu preko reke Tigris AMARAH II Irak se posreduje v obravnavo do zboru delovnih ljudi, ki bo predvidoma 19. 6. 1978, ko bo predložen v sprejem.

Točka 41

Sprejet je bil sklep, da bo samoupravni sporazum o razporeditvi delavcev na delo in o nagrajevanju v delovni enoti za izgradnjo drugega mostu preko reke Tigris AMARAH II Irak nekaj časa v obravnavi, na zboru delovnih ljudi pa bo predložen v sprejem.

Točka 42

Tov. Kutnjaku se dodeli posebna nagrada za prizadevnost in sposobnost pri popravilu grabilca žerjava v znesku 1500 din netto, ki bremeni sredstva za izplačilo osebnih dohodkov.

Točka 43

Potrdi se pristop k Združevanju TOZD lesne industrije pri Gospodarski bornici Slovenije.

Točka 44

Na prihodnjem sestanku delavskega sveta bo predmet obravnave požarna varnost in gasilska služba v naši TOZD. Tehnični pomočnik direktorja do takrat določi osebo, ki bo odgovarjala za požarno varnost naše TOZD. Ta problem bo predmet obravnave tudi na proizvodnem sestanku.

TOZD OGP Ljubljana

SKLEPI

V. seje delavskega sveta »Gradis« TOZD obrata gradbenih poljedelkov Ljubljana, z dne 6. 6. 1978.

1. Za overovatelja zapisnika današnje seje se imenujeta tov. Dolič Hasan in tov. Dudaš Anton.

2. DS ugotovi, da so sklepi zadnje seje DS z dne 18. 5. 1978 izvršeni.

Glede na sklep 7 točke č. zapisnika z dne 18. 5. 1978. sprejme DS sklep, da se za delovno soboto, ko se bo delalo za odpravljanje posledic naravnih nesreč (v smislu zakona) določi sobota dne 1. 7. 1978.

2. Člani DS niso imeli pripomb na Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev OD v GIP Gradis in so sklenili, da se ga da na razpravo na zboru delavcev in pozneje v sprejem na referendumu. DS naroča komisiji za proizvodnjo in delitev dohodka pri TOZD OGP, da hkrati s popravkom Pravidnika o delitvi OD v OGP, ki se nanaša na spremembo določil o minullem delu in stalnosti, pregleda še enkrat delokroge in vnese v Pravidnik nove predloge delokrogov. Tako popravljen Pravidnik daje DS v razpravo in pozneje sprejem na referendumu.

4. DS razpisuje referendum za dne 16. 6. 1978 s pričetkom ob 5.30 uri za sprejem naslednjih samoupravnih aktov:

a) sprejem sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za ugotavljanje in razporejanje čistega dohodka TOZD, za delitev sredstev za osebne dohodke in sredstev za skupno porabo in drugih nadomestil ter o zagotovitvi minimalnega standarda življenjskih in delovnih pogojev delavcev v GIP Gradis.

b) Sprememb in dopolnitev Pravidnika o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupne porabe v TOZD OGP, ter GIP Gradis.

5. Delavski svet imenuje volilno komisijo za izpeljavo referenduma v naslednjem sestavu:

1. Saja Stane, predsednik
2. Kutnjak Franc, član
3. Hrženjak Djuro, član

V komisijo za sestavo volilnega imenika so imenovani:

1. Praček Alojz, predsednik
2. Kosl Marna, član — tajnik
3. Dimc Jože, član
6. DS razpisuje zbor delovnih ljudi za dne 13. 6. 1978 ob 13.00 uri za sprejem oz. obravnavo naslednjih samoupravnih aktov:

a) predlog Samoupravnega sporazuma o razporeditvi zaloga cevne in podpornega materiala

b) predlog Samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev delovne enote MOST-AMARA II — IRAK

c) predlog Samoupravnega sporazuma o razporejanju delavcev na delo in o nagrajevanju v delovni enoti za izgradnjo mostu preko reke TIGRIS AMARA II — IRAK

d) predlog Samoupravnega sporazuma o inventivni dejavnosti v GIP Gradis Ljubljana

e) predlog Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju področne raziskovalne skupnosti za Graditeljstvo

f) predlog Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Občinske skupnosti socialnega skrbstva Lj. Moste-Polje.

7. a) DS potrdi program Krajevnih skupnosti v občini Moste-Polje.

b) DS je imenoval za delegata v SIS za varstvo pred požarom tov. Zajc Ivana.

c) V zvezi z načinom plačevanja participacije v OA Gradis, je delavski svet sprejel sklep, da se ne strinja s predlaganim načinom plačevanja.

č) Za delegatsko konferenco Samoupravne interesne skupnosti na preskrbovalnem območju ELEKTRO LJUBLJANA je DS imenoval tov. Trtnik Franca.

d) DS ugotavlja, da je referendum, ki je bil opravljen dne 25. 5. 1978. zaradi sprejema SPREMEMB IN DOPOLNITEV SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽITVI TOZD V GIP GRADIS LJUBLJANA (zunanje trgovinsko poslovanje) uspešen in da je od skupnega števila zaposlenih glasovalo 112 delavcev »ZA« predlog, kar predstavlja večino, 32 delavcev je glasovalo »PROTI« ter 29 glasovnic je bilo neveljavnih.

e) DS imenuje za delegata v Razvojno-gospodarsko skupnost občine Moste-Polje tov. ing. Pirih Branka.

f) DS vzame na znanje poročilo o poslovanju v letu 1978. januar — maj, ki ga je podal tov. direktor Osolnik.

g) DS sklene, da tov. direktor pokliče tov. Čergiča — predsednika IO OOS na razgovor in se z njim pogovori glede načina obračunavanja ur, ki jih tov. Čergič porabi za sindikalno delo.

h) DS sklene, da komisija za kulturo pri TOZD OGP organizira »DAN OGP« dne 30. 6. 1978.

Overovatelj Predsednik DS TOZD Dolič Hasan Grum Ivan Dušan Anton

70 steklenic za 70 let

Hitro bežijo dnevi in leta mimo nas, tudi razni prazniki in jubileji gredo včasih mimo, ne da bi se prav zavedali in za trenutek postali ter zamislili. Ni pravega časa.

Ni dolgo tega, ko je direktorsko mesto zapustil eden najstarejših gradisovcev Maister Borut, dipl. grad. inž. ter odšel v pokoj. Takrat se še mogoče nismo prav zavedali, da je praktično vse življenje daroval Gradisu. Danes, ko praznuje tako visok jubilej — 70-letnica — šele vse to dojamemo. Biti zvest enemu kolektivu polnih 32 let, pri tem pa ostati tako čil in mladeniški kot je on, ne uspe vsakemu. Redki so ti ljudje, ki prenesejo take napore. Ko sem ga na praznovanju tako opazoval, si nisem mogel kaj, da mi ne bi prišla pred oči podoba njegovega očeta borca za severno mejo generala Maistra. Mislim, da je to tista svetla podoba, iz katere črpa vso to energijo. Večkrat sem imel možnost poslušati njegove zdravice in govore, tudi sedaj ob jubileju, ni se spremenil. Še vedno veja iz njegovih besed optimizem, volja in vera v boljši jutri. Še vedno je prepričan, da je delo tisto, ki pomlajuje človeka.

Teško bi bilo celo v nadaljevanjih

opisati njegovo plodno življenjsko pot, težko, ter hkrati nepravilno, kajti samo on bi lahko naštel vse dogodke, ki bi si zaslužili, da se jih objavi. Nerad govori o svojih uspehih, pravi to so naši uspehi. Tad se spominja na čase, ko je krmaril Gradisovo brako. Toda brez zvestih sodelavcev — pravi — bi tudi barka plavala nemirno. Toda Gradisova barka pluje mirno dalje. Vodijo jo ljudje, ki so bili dolga leta tesno povezani z njim. Tudi tu je del njegovih zaslug. Prav ti dolgoletni sodelavci, delovodje, tehniki in inženirji so mu pripravili na počitniškem domu na Pohorju lep sprejem, ob njegovem visokem jubileju. Podarilo so mu dve pleteni košari, polni steklenic — kar 70 jih je bilo. V eni 32, za vsako leto v Gradisu po eno, v drugi košari pa 38 za vsa preostala leta. Vzdušje na gradisovem domu je bilo izredno. Skupaj z jubilentom so se spominjali raznih veselih in manj veselih trenutkov. Zadonela je tudi lepa slovenska pesem. Mrak se je že spustil nad pohorske gozdove, ko so se počasi razšli. Ob slovesu so še enkrat stisnili jubilentu roko z eno samo željo: »Še na mnoga leta, tov. Maister!«

ŠTROMAJER FRANJO

Novosti v gradbeništvu

Domači kolektorji za sončno energijo

Delavci gornjega lovškega »Graditelja«, s strokovno pomočjo Živojina Čuluma, profesorja Novosadske univerze, bodo kmalu pričeli s proizvodnjo kolektorjev (zbiralnikov) sončne energije za praktično uporabo za ogrevanje stanovanj in v druge namene. Ta zbiralnik je sicer zelo enostaven. Sestoji se iz treh

kovinskih okvirjev velikosti večjega okna, v katerih se nahajajo eden pod drugim v razdalji treh centimetrov, dva okenska stekla, izpod katerih so na bakreni plošči nameščene kovinske cevi po katerih teče voda. Samo čez nekaj trenutkov hladna voda, ki pride v to napravo priteče na nasprotni strani ogreta preko 70 stopinj in to kadar je dan srednje sončen. V prvi etapi bo proizvedenih le 450 kolektorjev, kasneje pa bo proizvodnja serijska. V »Graditelju« so mnenja, da bo ta kolektor iskan ne samo za ogrevanje prostorov, ampak tudi za sušenje sadja in zelenjave, predvsem pa tobaka.

Svetovni kongres za prednapenjanje

Od 29. aprila do 5. maja tega leta je bil v Londonu osmi svetovni kongres strokovnjakov za prednapenjanje. Na tem značilnem srečanju so sodelovali strokovnjaki 57 držav, med katerimi je bilo tudi 80 strokovnjakov iz naše države. Naši strokovnjaki so svetu prikazali zanimive stvaritve s področja prednapetosti. Prikazali so izvedbe mostov, pomolov, nove sejemске hale v Beogradu, kongresni center »Sava« rer dvorana katera se ravno gradi pri tem centru. Vse te rešitve so naletele na izredno zanimanje strokovnjakov. Na tem kongresu so posvetili posebno pozornost novim pripravam prednapenjanja, katere so bile dovršene ali patentirane v zadnjih štirih

Želja ob dvajsetletnici

Malo je časopisov delovnih kolektivov, ki bi doživeli tako častljivo »starost« dvajsetih let, kakor jo je doživel Gradisov vestnik. Prav on je namreč med tistimi redkimi, ki so začeli izhajati v časih, ko je le malo delovnih kolektivov doumelo, kolikšnega pomena je glasilo ne le za razvoj samoupravljanja, ampak tudi za osveščenost delavcev, za preprosto medsebojno spoznavanje. Gradisov kolektiv je torej že zelo zgodaj spoznal, da mu prav ta notranja vez manjka. In je ustanovil Gradisov vestnik.

No, če pravim, da je dočakal »častljivo starost«, mislim seveda na njegovo mladost, saj sta dekle ali fant pri dvajsetih še kako rosno mlada, sveža, polna življenjskih moči. Prav takšen je tudi Gradisov vestnik — kljub tej »starosti« — svež, iskrivih misli in poln življenjske moči. Takemu je treba samo čestitati in mu zaželeto še veliko zdravja in dolgo življenje.

Ker sem sodeloval pri njegovem rojstvu, ne le oblikovnem in jezikovnem, ampak tudi vsebinskem nastajanju dolgih petnajst let, če ne morda še kakšno leto zraven, lahko rečem, da je bilo osrednje vodilo prav povezovanje Gradisovih kolektivov. Glede tega je Vestnik odigral pionirsko vlogo ter bistveno prispeval k oblikovanju sredotežne misli, da »smo Gradisovci« in ne le Mariborčani, Ljubljanci, Ravenčani, Jeseničani, Koprčani, Celjani in vsi drugi, ki tvorijo veliko Gradisovo družino. Odtod tudi vsakokratne reportaže iz posameznih Gradisovih enot. Mislim, da so bistveno prispevale h Gradisovi monolitnosti.

Čas jih je morda presegel. V ospredje stopa delovni človek, toda ne kot izgubljen posameznik, ampak kot ustvarjalni člen delovnega kolektiva, v katerem živi in dela. Morda bi kazalo zdaj poskusiti v tej smeri. Mimogrede: objavljene so pogosto fotografije

tudi ljudi. Zal pa iz podpisa ni razvidno, kdo je tisti na sliki. Trditi bi se morali, da to ne bi bili neznanci, ampak ljudje, ki jim vsi poznamo tudi imena. Torej ne fotografije brez napisa, kdo je na njej.

Izrednega pomena je Gradisov vestnik tudi za razvoj samoupravnih odnosov. Iz življenja in Vestnika se učimo, kakšne so zanke, kakšna so stranska pota, kje so steze k napredku, k temu, da bi bili res samoupravljalci, da ne bi drugi samoupravljali v našem imenu, kakor je v uvodniku za aprilsko številko urednik lepo povedal. Zato bi kazalo še bolj gojiti zapise iz delovnih kolektivov, s kakšnimi problemi se srečujejo, kako jih rešujejo. In seveda tudi, kaj je narobe, kaj se je zgodilo, kar preprečuje, da bi se delavska beseda še bolj uveljavila, kar je v našem splošnem programu in kar je tudi vodilna misel vseh dosedanjih kongresov zveze komunistov.

Včasih tako odkrita beseda komu tudi ne bo všeč. Dostikrat se še srečujemo z mnenjem, da »delavci tega ne razumejo« in naj zato odloča kar »najbolj poklicani«. Toda zdaj ne pišemo več leto 1950 ali še kakšno čez. Tisti časi se ne morejo več vrniti; zlasti družbenopolitične organizacije pa bi lahko prispevale k temu, da bi tekla beseda svobodneje in bolj odprto tudi skozi sicer na stečaj odprta vrata, ko so namreč notranje zavore take, da si mislimo, kako nam vendarle vse pravice niso dane.

Tudi pester je časopis. Takšen je tudi zdaj. Morda so le po naključju tehnične novosti opuščene, ni sproti zapisano, kaj je kdo »pogruntal« novega tudi v samih delovnih organizacijah. To vsekakor spodbuja ustvarjalno misel.

Naj se ob koncu še sam pridruživim tistim, ki žele Gradisovemu vestniku vse najboljše ob njegovih mladosti in še obilo uspehov.

VLADO JARC

ZAHVALI

Vsem sodelavcem uprave »GRADIS« TOZD GE RAVNE NA KOROŠKEM se iskreno zahvaljujem za lepo darilo in izkazano pozornost ob odhodu v inv. upokoj. Vsem želim še mnogo zdravja in delovnih uspehov.

Podričnik Mojca

Sodelavcem iz tesarske delavnice v Lesno industrijskem obratu Škofja Loka se iskreno zahvaljujem za vso pozornost, ki so mi jo izkazali ob odhodu v pokoj.

DARKO FLANDER

letih med prejšnjim in zadnjim kongresom. Sklenjeno je, da se navseh večjih razponih, ob možnosti delovanja zelo velike moči po enem kabelskem snopu — zahvaljujoč popolni stiskalni ter novih tulcev, kakor tudi uporabi jeklenih vrvi (zajl).

Podvojena proizvodnja zidnih elementov

V industriji gradbenega materiala »Tigar« v Knjaževcu, je pričela delati

nova tunelska peč, v okviru rekonstrukcije proizvodnih obratov. Dolžina nove peči je 110 metrov, širina kanala za žganje 455 metrov. Istočasno z izgradnjo te peči je zgrajeno še 26 novih sušilnic nova trafo postaja ter drugi spremljajoči objekti. Vpeljavanje te nove tehnologije je proizvodnjo glinenih zidnih elementov podvojena. Tako bo iz nove tunelske peči prišlo okoli 140.000 enot zidnih elementov normalnega formata, v avgustu pa bodo pričeli šez žganjem strešnih opeke.

Jutranja gimnastika, uvod v uspešen dan

Jutranja gimnastika ima v prvi vrsti namen spodbuditi organizem v aktivno stanje in ga pripraviti na napore, ki ga čakajo tekom dneva.

Vzpodbujanje organizma pa v prvi vrsti pomeni vpliv na centralni živčni sistem in preko njega na vse ostale funkcije organizma. V procesu spanja so živčne celice inhibirane — delujejo z zmanjšano intenzivnostjo, zato je zmanjšan pretok živčnih impulzov.

Mišična dejavnost pa povzroči, da se pretok živčnih impulzov v centralni živčni sistem močno poveča. Živčni impulzi pospešujejo proces presnavljanja in s tem na povečan pretok krvi — celotna dejavnost organizma preide na višjo raven. To povečanje — vzpodbuda vseh organskih funkcij pa pripomore, da se organizem usposobi za hitrejše, boljše in točnejše reakcije na zunanje dražljaje. Trenutni učinek jutranje gimnastike se kaže v tem, da organizem osveži, izboljša subjektivno počutje posameznika in zmanjšuje jutranjo utrujenost. Vedro razpoloženje, ki ga dosežemo s to aktivnostjo, preprečuje tudi pogosto jutranjo razdraženost in tako vzpodbujeno agresivnost. Tak učinek jutranje gimnastike je pogoj za uspešen začetek dneva, tako na delovnem mestu, kakor tudi doma.

Za doseg trajnejših učinkov jutranje gimnastike pa je nujno upoštevati osnovne principe za izvajanje te dejavnosti.

1. REDNO IZVAJANJE:

Vsakodnevna vadba naj postane potreba in navada. Z vajami jutranje gimnastike pričnemo pred umivanjem. Vadimo ob odprtem oknu, oziroma na svežem zraku v obleki, ki nas ne ovira pri gibanju. Dihanje pri vseh vajah izvajamo skozi usta, da zagotovimo povečan dotok kisika v telo. Izogibamo se hitrih gibov, narezanj, oziroma prisilnega vztrajanja v določenem položaju. Izvedba vseh vaj naj bo čim lahkotnejša. Po vajah se obvezno oprhamo in kožo dobro osušimo.

2. POSTOPNO IZVAJANJE:

Zmeren začetek izvajanja prvih vaj dosežemo s premori med posameznimi vajami. Ti naj trajajo 10-15 sekund. Kasneje vaje povežemo in jih izvajamo drugo za drugo brez premora. Kompleks — oziroma sestava vaj tvori 8-12 posameznih vaj. Isti kompleks vaj izvajamo teden dni, nato zamenjamo 2-4 vaje z novimi, zaradi različnega učinka, ki ga imajo in da se izognemo monotoni vadbe.

Načelo postopnosti upoštevamo tako, da pričnemo z lažjimi vajami in lahkotnejše izvedbe, nato pa stopnjujemo težo vaj in tempo izvajanja.

3. PREPREČEVANJE NEŽELJENIH UČINKOV

Vsaka nelagodnost ob izvajanju (težko dihanje, bolečina v sencih in podobno) je znak prevelike intenzivnosti izvajanja. Zato je potrebna sprostitev z hojo ali celo prekinitev izvajanja, če se nelagodni občutek ponovi. Groba orientacija za kontrolo pretiravanja v vadbi je kontrola pulza — udarcev srca v minuti. Važno je, da število udarcev srca v minuti ne preseže števila, ki ga dobimo, če število 180 odštejemo število let (starost vadečega). Vendar pa naj manj sposobni zmanjšajo to mejo še za število 20.

4. IZBIRA VAJ:

Zavisi od potreb posameznika in namena vadbe. Vaje splošnega učinka se namreč razlikujejo od vas za krepitev določenih mišičnih skupin za izboljšanje slabe drža, oziroma vaj za odpravo prevelike telesne teže.

Pravilna izbira vaj torej lahko vpliva na odpravo določenih slabosti organizma, kakor tudi na vzdrževanje večje sposobnosti organizma in s tem na olajšanje dela v določenih poklicih.

Sestava — kompleksa vaj jutranje gimnastike z usmeritvijo na splošni učinek vsebuje naslednje vaje:

a) Uvodno ogrevanje (predvidoma 2 vaji)

Vsebina teh vaj je predvsem hoja na mestu in v gibanju, ki jo stopnjujemo od lahkotne izvedbe do izvedbe z visoko dvignjenimi koleno in hitrem tempu — celotno gibanje spremljajo roke.

b) Raztezne vaje (predvidoma 3 vaje)

Začetne vaje so v obliki »pretegovanja«, ki preidejo v vaje odročanja in odnoženja, kroženja z okončinami ali telesom ob povečanju amplitude — obsega gibanja. To skupino vaj zaključimo s predkloni ali odkloni trupa.

c) Vaje za krepitev (3 vaje)

V to skupino spadajo vaje krepitev rok (sklece) in krepitev nog (počepi, poskoki). Nadaljujemo z vajami za krepitev trebušne in hrbtne muskulature (dvig trupa iz leže na hrbtu ob pokrčenih nogah, kot med golenjo in stegnenico 90 stopinj), ki

so fiksirane, odnosno dvig prsi od tal v ležečem položaju na trebuhu.

d) Umirjanje organizma (2 vaji)
Stresanje — relaxiranje posameznih delov telesa oz. celega telesa — lahni poskoki in podobno.

Redna telesna jutranja vadba je odraz telesne kulture — posameznika. Rednost v vadbi privede do navade in potrebe, vendar je dolgotrajen proces. Največ navad se razvije v mladosti, zato naj starši vzpodbujajo interes za vadbo še pri otrokih. Za starejše ljudi je ta vadba še posebno pomembna. Njihov organizem se težje prilagaja spremembam, kajti slabotnejše delovanje srca jim zmanjšuje funkcijo dihanja, zmanjša dotok kisika pa zmanjšuje presnovo in s tem vse ostale funkcije. V SSSR so z experimenti ugotovili, da telesne vaje zmanjšujejo količino holesterina v krvi. (Holesterin — povečana količina — je eden izmed

vzrokov nastanka arterioskleroze.) Tudi ljudem z znižanim krvnim pritiskom je vadba koristna. Znižan pritisk pogosto povzroča glavobol, nemirno spanje in je vzrok hitre utrudljivosti. Redna vadba, ki pospešuje krvni pritisk, zmanjšuje te težave.

Telesna vadba pa vsklajuje tudi razlike, sprejete in potrošene energije ter tako vpliva na primerno telesno težo ob nespremenjenih obrokih hrane.

Vsem tistim pa, ki imajo težave z vstajanjem, omenjena vadba lahko nudi enako koristen učinek tudi ob izvajanju pred spanjem.

Naštete pozitivne vplive pa lahko pričakujemo šele po nekajmesečni telesni vadbi, zato je redna vadba edini pogoj za uspeh.

ANDREJ KERSTEIN

DOBILI BOMO PRIZNANJA

Današnji tempo življenja terja od nas mnogo, celo preveč. Postajamo vse večji sužnji hitrega tempa, kateri nas zasleduje na delovnih mestih in tudi v privatnem življenju. Kako ga zavrti se ne ve, pa tudi posamezniki ga ne morejo. Kakšne so posledice, je znano. Mnogo ljudi je obolelo oziroma kronično boluje na živčevju. To obolenje poraja še druge bolezni, takorekoč nove malo poznane in večkrat prepozno odkrite.

Če to preselimo v našo delovno okolje, kjer opravljamo različna opravila, kjer naj bi bili zbrani pa nas zasleduje še drugi sovražnik — nesreča pri delu. Tega sovražnika oziroma nesreče pa lahko v veliki meri premagujemo. Kdo pa so ti, ki se bodo postavili po robu nesrečam? Napačno bi bilo misliti, da so to naši delavci iz služb varstva pri delu. Oni so nemočni, oni nas lahko samo opozarjajo in svetujejo, toda mi vsi smo tisti, ki se bomo postavili v bran nesrečam. Če bomo mi hoteli prisluhniti napotilom od kogarkoli, bomo uspeli, ne smemo pa biti prepričani, da bomo uspeli v popolnosti. Nesreče še bodo, vendar naš namen je, da jih zmanjšuje-

mo. Zmanjšamo pa jih lahko s tem, da smo previdni, zbrani na delu ali poti in da upoštevamo vsa navodila, ki so dana v zvezi z zaščito. Naša zakonodaja, razen strokovne literature in razni strokovnjaki s področja varstva pri delu, nam nudijo široko paleto navodil. Vse to pa ni dovolj, če mi navodil ne uporabljamo in spoštujemo v našem življenjskem prostoru. Posledica tega so vse pogostejše nesreče.

Vse to je obravnaval »Odbor varstva pri delu« na prvi seji v novi mandatni dobi. Da bi se res število nesreč zmanjšalo, je podal predlog, da se obnovi nagrajevanje, oziroma podelitev priznanja vsem tistim, ki bodo kaj več prispevali na področju varstva pri delu. Kakšna bodo priznanja, še ni znano, vendar se na tem dela in bo ta predlog uresničen. Kakšni bodo kriteriji, je znano, saj obstoja pravilnik.

Odbor za varstvo pri delu je zelo zainteresiran, da bi se vsak član Gradisa čimbolj trudil za preprečevanje nesreč. Vsi tisti, ki se bodo posebej potrudili, pa bodo dobili na predlog komisije v TOZD priznanje.

Pripetilo se je Gradiscovcem...

Prvomajski govor

Pred leti smo se v Sladkem vrhu pripravljali na praznovanje 1. maja. Pospravili in uredili smo gradbišča, obesili veliko zastavo na žerjav, da se jo je videlo z vseh strani, okrasili jedilnico z malimi zastavicami in zelenjem, skuhalo klobase, pripravili vino in kruh, pogrnili mize...

Manjkal je le še kratek slovesen govor v spomin na delavske boje v Chicagu, na borbo za delavske pravice v stari Jugoslaviji, opozoriti bi moral na naše uspehe v socialistični samoupravni Jugoslaviji in naše nadaljne cilje.

Ta govor bi moral kot vodja gradbišča imeti jaz. Toda dan je bil zame naporen. Ves delovni čas sem imel opravka z investitorjem in obrtniki. O govoru nisem niti premišljal, saj sem ga imel pred seboj na mizi. Prijazno so nam priskočili na pomoč na upravi...

Ko je napočil čas proslave, sem presenečen opazil, da je list z govorom izginil. Preiskal sem vse, pa nič. Najbrž ga je odnesel kdo od obrtnikov.

Tedaj mi je na pomoč priskočil delovodja Tobija in mi ponudil svojo kopijo. Kar odleglo mi je. Ker nisem

posebno spreten govornik, sem ga pred delavci kar prebral. Med branjem pa sem dobil občutek, da »nekaj manjka«, da ni čisto tako, kot bi moralo pisati, skratka, da ni prilagojeno današnjemu dnevu. Zato sem ob koncu dodal še precej svojih besed, ki so mi za čudo kar tekoče stekle z jezika. Tako sem govor srečno dopolnil na splošno zadovoljstvo.

Ko sem kasneje ob klobasi in vinu še premišljeval o tem, si nisem mogel kaj, da ne bi svojih dvomov delil še z delovodjem:

»Kaj pravite, Tobija, se vam ne zdi ta govor malce... e, kako bi rekel... zastarel?«

»Seveda,« se prične režati Tobija, »dal sem vam lanski govor, ker tudi jaz nisem imel letošnjega.«

Zastava

Gradiscovci so gradili most čez Muro v Gornji Radgoni v tesnem sodelovanju z Avstrijci. Tudi v sosednji državi praznujejo praznik dela. Tisto leto so ga na tem mednarodnem gradbišču dokaj slovesno. S smrekovimi vejicami so med drugim okrasili ves most. Smrekove vejice je v Jugoslaviji pri Gozdnem gospodarstvu naložil prizadeven avstrijski voznik poltovornega avtomobila. Ker je bil fant poraben za marsika-

tero delo, so mu naši dali tudi jugoslovansko državno zastavo z namenom, da jo obesi na primerno mesto.

»Nesreča« je bila v tem, ker sta bila na gradbišču dva gradisova žerjava, vendar vsak na svojem bregu, v drugi državi. In ker je v Jugoslaviji zastava že vihrala na žerjavu, jo je avstrijski šofer nič hudefga sluteč obesil na gradisov žerjav na avstrijskem ozemlju. Zanj je bilo to pač eno gradbišče, po katerem je hodil vsak dan...

Čez deset minut je nastal mednarodni incident. Avstrijski vodja gradbišča, ki dolgo ni ničesar slutil, ker še ni pogledal kvišku, je telefoniral na našo stran, da je zastavo opazila avstrijska policija v avstrijski Radgoni in ostro protestirala. Kmalu zatem so z občine pripeljali tudi avstrijsko državno zastavo, naš žerjavist pa je bil trmast: »Če ne sme naša viseti, tudi avstrijska ne bo!« se je hudoval.

Po krajšem prerekanju je seveda moral popustiti in tako je le zavihrala prava zastava v pravi državi. Avstrijsko ozemlje smo »osvojili« le za kratek čas, avstrijskega šoferja pa naši iz solidarnosti niso izdali Avstrijcem.

Sestanek

Pridejo obdobja, ko se dan za dnem vrstijo bolj ali manj pomembni sestanki. Ob takih dneh pride do kratkega stika, ko bi nujno potreboval kakšnega človeka, pa je zadržan na sestanku ali pa se je tja morda

tudi skril. Bil sem slučajno prisoten, ko je inž. Krunič iskal nekoga, pa je zvedel, da je v sejni sobi. Iskal je drugega, pa je tudi ta bil tam. Stali smo pri vhodnih vratih na upravi, ko vstopi skupina ljudi in se nameni proti sejni sobi.

»Kam pa greste?« je zanimalo inž. Kruniča. »Na sestanek,« odgovori eden od njih. Očitno je bilo to tudi za inž. Kruniča prehuho v tem trenutku. »Dobro,« je z gromkim glasom zavpil po hodniku, »še ta sestanek opravite, potem pa zaklenem sobo in vas vse naženem delat!«

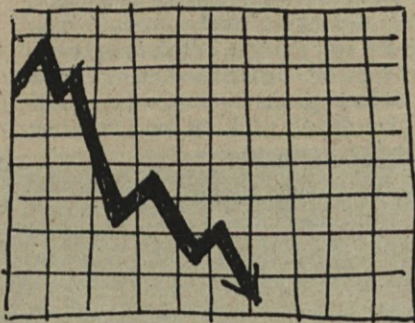
Kam naj se gremo učiti

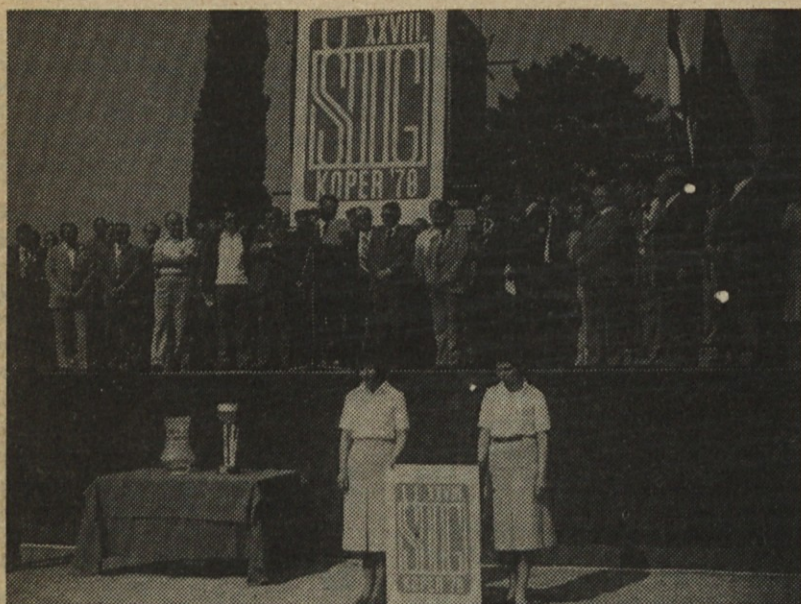
Na podobnem operativnem sestanku smo obžalovali, da se skoraj nobenemu gradbitelju v Jugoslaviji ne more zgoditi, da bi najprej opravil pripravljala dela na gradbišču in se potem z vsemi silami lotil glavnih objektov, kot to delajo marsikje po svetu. Tudi tu, v Ormožu, opravljamo hkrati obširna pripravljala dela, ob njih pa so istočasno že v gradnji tudi glavni objekti. Tako po nepotrebnem prihaja do gneče...

»Poznam pa eno gradnjo blizu nas, kjer so najprej postavili ograjo, robnike, nasuli poti, jih asfaltirali, posejali travo in posadili celo drevje,« se je oglasil eden od prisotnih. »Nemogoče, kje pa je to?« so nejeverno vprašali skoraj v en glas.

»Na novem ptujskem britofu.« Pa še res je.

ČAČ VLADO

S slovesne otvoritve na XXVIII. športnih igrah gradbincev Slovenije

Gradisova ekipa pred slovesnim začetkom iger

XXVIII. športne igre in IV. proizvodno tekmovanje gradbincev Slovenije

PRVI MED PROIZVODNIMI TEKMOVALCI

V športnih panogah smo zasedli 2. mesto — Pingpongašice presenetljivo osvojile prvo mesto

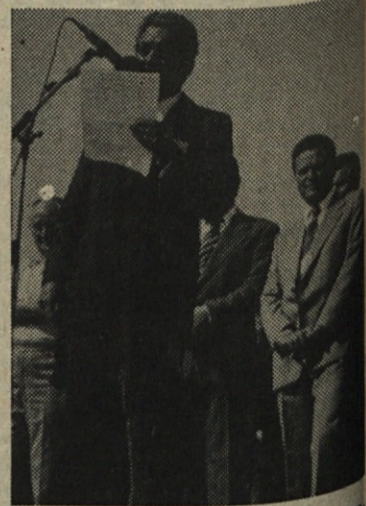
Na športnih terenih v Izoli so se 3. junija zbrale športne in proizvodne ekipe gradbenih podjetij, da v zaključnih bojih letošnjih ŠIG določijo najboljše. Priprave na to veliko manifestacijo slovenskih gradbincev so skrbno potekale že nekaj časa, saj je organizator finalnega dela SGP Stavbenik dobro sodeloval že z vsemi organizatorji predtekmovanj, tako da v dobro organizacijo ni bilo dvomiti. In res smo se lahko prepričali, da se znajo naši obmorski gradbinci izkazati tudi na tem področju. Nadvse vestna in skrbno pripravljena organizacija vseh tekmovanj, je bila porok, da so le-ta lahko povsem nemoteno potekala.

V športnem delu smo imeli tokrat le tri finaliste, kar je najslabši rezultat zadnjih nekaj let. Zaostanek za Ingradom je bil torej že pred finalom prevelik, da bi lahko upali na

kaj več kot drugo mesto. Tudi naše ekipe v finalu niso imele preveč možnosti za boljšo uvrstitev, saj so se nekatere ekipe precej okrepile, medtem, ko so naše strelke tekmovalce oslabilje, pa še z rezultatom, ki ni obetal več kot četrtega mesta. Ob upoštevanju teh dejstev pa so napravile naše pingpongašice pravi podvig. Premagale so ekipo za ekipo in končno tudi vrsto let nepremagljivo ekipo Ingrada in tako zasluženo slavile. Res, da pri Ingradu ni igrala njihova najboljša tekmovalka zaradi bolezni, toda to nikakor ne zmanjšuje velikega uspeha Katice Žvikart, Erike Bošak in Nežke Kramarič, ki so po dolgoletnem sodelovanju na ŠIG končno stopile tudi na najvišjo stopnico. Istočasno pa je naša, vrsto let nepremagljiva, ekipa na ŠIG doživela poraz z ekipo Elektre, za katero je nastopil tudi

reprezentant Klinger. Le-ta pa je bil tudi kamen spotike pri določanju udeležencev za jugoslovanske igre, saj tam ne bo smel nastopati. Zato bo o tem primeru odločala še komisija pri RO pred odhodom na Ohrid. Vseeno pa je bil zbir točk ostalih ekip dovolj velik, da smo ostali na drugem mestu.

Bolj kot kdajkoli doslej so nas razveselili proizvodni tekmovalci. Že uvrstitev kar treh ekip v finalu je bil več kot zadovoljiv. V finalnem delu pa so se naši delavci še bolj izkazali. Odrarji so bili prvi, tesarji drugi in železokrivci četrti. Skupno so zbrali 35 točk in za eno točko prehiteli ekipo Stavbenika. Veselje med našimi delavci je bilo zato nepopisno, še posebno se je razvesdelil skupnega prvega mesta Ferid Seidić, ko je stal na najvišji stopnici zmagovalnega odra in prevzemal pokal.

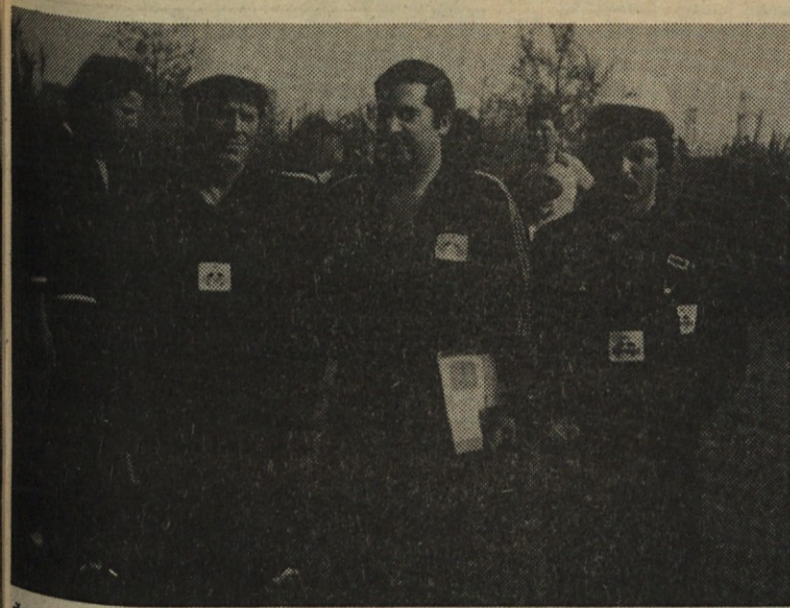
Predsednik org. komiteja Aleksander Blažina je pozdravil vse nastopajoče in udeležence finala ŠIG

Odrarji so osvojili prvo mesto: Mladen Knežević, Asim Kantarević in Muharem Mukanović

Tesarji so bili drugi: Vlado Primožič, Anton Hoblaj in Luka Novak

Železokrivsko ekipo so zastopali: Ivan Novak, Ferid Seidič in Zlatko Šafarič

Rezultati naših finalistov in vrstni red:

Namizni tenis ženske: Stavbar : Gradis 0:3, Tehnika : Gradis 1:3, Gradis : Ingrad 3:0.

Vrstni red: 1. Gradis, 2. Stavbar, 3. Tehnika, 4. Ingrad.

Namizni tenis moški: Ingrad : Gradis 1:5, Gradis : Cevovod 5:0, Elektra : Gradis 5:2.

Vrstni red: 1. Elektra, 2. Gradis, 3. Ingrad, 4. Cevovod

Streljanje — ženske: 1. Pionir 1013 krogov, 2. Stavbar 1011, 3. Elektroprojekt 940, 4. Gradis 901.

Nežka Kramarič, Katica Žvikart in Erika Bošak so dolgoletno sodelovanje na SIG kronale z osvojitvijo prvega mesta

SKUPNI VRSTNI RED EKIP PA JE NASLEDNJI:

	točk
1. Ingrad, Celje	350
2. Gradis, Ljubljana	311
3. Pionir, Novo mesto	295
4. Salonit, Anhovo	288
5. IMP, Ljubljana	265
6. Konstruktor, Maribor	261
7. Primorje, Ajdovščina	230
8. Beton Zasavje, Zagorje	220
9. Gorica, Nova Gorica	219
10. Grosuplje, Grosuplje	206

Najboljšim ekipam je tudi tokrat organizator podelil lepe pokale na slavnostnem zaključku, ki je bil s polnoštevilno udeležbo potrditev, da so XXVIII. športne igre v IV.

Le 3 športne in 3 ekipe v proizvodnem delu so nas zastopale na finalnem delu SIG

proizvodno tekmovanje gradbenih delavcev Slovenije zares uspele, za kar gre organizatorju SGP Stavbeniku iz Kopra vsa pohvala.

Naslednji dan so se športniki gradbinci udeležili še slovesnosti ob otvoritvi spomenika v Renčah pri Novi Gorici.

bojno srečanje. Tu pa so bili gradisovci boljši. Naslednje srečanje načrtujejo za praznik republike, 29. november, do takrat pa bodo po besedah ing. Vedlina pridno vadili saj bi radi prvo mesto obdržali še naprej.

ŠTROMAJER F.

Mariborski Gradis prvi v šahu

Na tradicionalnem šahovskem turnirju posvečenem dnevu mladosti so se ponovno sestale ekipe TSM, Zarje, EM Hidromontaže ter Gradisa.

Ekipo Gradisa sestavljajo igralci TOZD GE Maribor in KO Maribor.

Že dvanaest let se srečujejo šahisti teh delovnih organizacij in prav letos je ekipa Gradisa osvojila pokal v trajno last. Tri leta zapored je namreč bila zmagovalca turnirja. Práv šah je v Mariboru panoga, ki se goji skozi celo leto in ne samo pred športnimi igrami. Prav to načrtno delo pa je osnova za uspehe.

Zmagovalno ekipo so sestavljali Dular, Prosenc, Balajc, Jovičević, Senjur, Gnetar, Ban, Vedlin.

KONČNI VRSTNI RED:

1. Gradis	14,5 točke
2. EM Hidromontaža	14,5 točke
3. Zarja	9,5 točke
4. TSN	9,5 točke

Ker so ekipe izredno izenačene je o vrstnem redu odločalo medse-

Nagradna križanka v današnji številki

Med tiste, ki bodo poslali izpolnjeno križanko do 24. julija 1978, bomo razdelili naslednje nagrade:

1. nagrada 300 din
2. nagrada 200 din
3. nagrada 100 din

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite na naslov: Uredništvo Gradisovega vestnika, GIP GRADIS, Ljubljana, Šmartinska 134 A 61000 Ljubljana.

Rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke:

VODORAVNO: stranke, trapist, ramazan, škot, va, gs, letnice, f, a, laz, eno, kormoran, ašdod, ro, k, adana, vaasa, italijanka, ns, iris, padalca, ikar, zt, igra, dur, mg, saar, ilovar, kč, rj, atek, janez, e, prado, ra, ime, kalij, so, karakal, tla, um, l, ruše, odstrel, pšenica, roto, abdel, oral, dai, anina, poslovna, ks, zgradba, lak, aare, matra

Izžrebani so bili naslednji naši delavci:

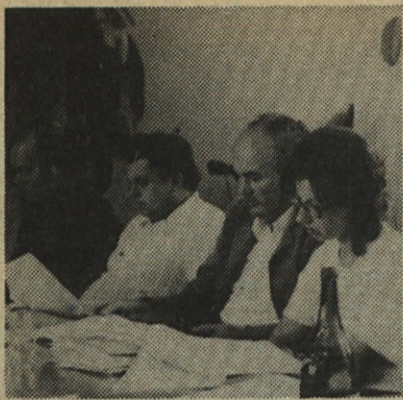
1. nagrada 300 din: Karun Dušan, Globočnikova 12, Ljubljana

2. nagrada 200 din: Vnuk Jure, Celovška 177-P, Ljubljana

3. nagrada 100 din: Vinko Kolet, Razvojnjo organizacijska služba GIP GRADIS.

Kot vidite, so se tokrat nagrade ustavile v Ljubljani, vendar — nič ni zamujenega in tako terenci na plan! Veliko sreče pri naslednjem reševanju!

JULIJSKA NAGRADNA KRIŽANKA

		MOŠKI, KI SE OZIRA ZA ŽENSKAMI, STOGLLEDJ.		MESTO V INDIJI	PEVKA NOVAKOVIČ	DIREKTOR LIO ŠK. LOKA	SKANDINAVSKA DRŽAVA	DIVJA ŽIVAL IZ RODU PSOV				
		ARABSKI KNEZ										
		OKOLJE										
		VRSTA PREDSTAVLJALEC							MALIKI	NASPROT. OD JUNIOR	RAJKO STROPHNIK VALTER MASTEN	
GRADISOV VESTNIK	ŽENSKO IME	LJUBKE GOZDNE ŽIVALI	REKA V ČR. CVETICE			VIGOKO-SOLKA ... DAM						
TOVARNA SVETLOB. TELES				OSEBNI ZAIMEK	UMETNA TKANINA IZDELEK PRI KOLINAH						ENAKI ČRKI MESTO V SZ	
RASTLINSKA VRSTA						JADRANSKI OTOK	SESTAVIL M. HERNEC	TOVARNA V MARIB. DEL LJUBLJANE				
DIPLOMATI FAKULTETE (teh.)							PRIPADNIK S. AM. INDIJ. PLEMENA VENTURA				ŽIVLJENSKA TEKMOČINA	
ANGL. NOGOM. KLUB				PREDLOG KEM. ZNAK ZA LANTAN		STRAST ZOLAJEV ROMAN			HUDSON SREČA, MAKLUČJE			
ITALIJA		POLOTOK NA PELOPONEZU	"IZGUBLJE NI KON-TINENT"							KRAJ PRI DOMZALAH LJUBKOV. Ž. IME		
DOMAČA PRITR-DILNICA			MORALA SL. PEVEC (RAFKO)			ERŽIŠNIK 5. ČRKA ABECEDE				JAVORNIK IVAN HAVEDIK BESEDILA		
OPERNI SPEV				RAVNO-DUŠNOST JEZIK, KI SE NI UVELJAVIL								
LJUBKOVALNO ŽENSKO IME						ROMAN CLAUDA ANETA	JOŽE HORVAT KEM. ZNAK ZA KALEJ				POLITIČNI TUDI DRŽAVNI NASLOV ZA FUNKCI-ONARJA	
GRADISOV VESTNIK	OTO GROBELNIK		VRSTA PESNI MANJŠE NASELJE			SOL OČET. KISLINE PRIVOB. IZ MB (JANKO)						
PISATELJ KUHAR						JUS JED S TESTENIN.				SPIS MOČNA KARTA		
TATVINA Z UPO-RABO SILE												
GOROVJE V BOLGARJI				IME ČRKE	ITAL. RTV KER (Srb-Hrv)		GOVOR-NIK					
DOLGO-TRAJNO POTOVANJE							PREBIVAL-KE EVR. OTOKA	IVAN DEČMAN		OS. ZAIMEK VRSTA BRIVNIKA		
MARVEČ, TEMVEČ			GOROVJE V FRANCJI					TRETJE POTENCE DEL STOPALA			GLAS TROBEL-TE	
				OSEBNI ZAIMEK			KARLOVAC KAZALNI ZAIMEK		POVRŠIN-SKA MERA	GERMAN. OREL TROBENTAR OTO		
				KNJIŽEV-NOST								
				RAVNI-KAR					PRESTOL			DOPISUJTE V SVOJE GLASILO